

1982/83:144**Tisdagen den 10 maj em.**

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes till en början av förste vice talmannen.

15 § Utveckling i Norrbotten (forts. från prot. 143)

Fortsattes överläggningen om arbetsmarknadsutskottets betänkande 1982/83:24, näringsutskottets betänkande 1982/83:38, trafikutskottets betänkande 1982/83:20, jordbruksutskottets betänkande 1982/83:33 och civilutskottets betänkande 1982/83:29.

Anf. 96 ROLF CLARKSON (m):

Fru talman! Regeringens proposition om utveckling i Norrbotten berör i allra högsta grad trafikutskottets område. En viktig förutsättning för ett väl fungerande, rationellt bedrivet näringsliv är att transportapparaten är effektiv. Vi har från moderat sida i samband med utformandet av trafikpolitiken intagit den principiella hållningen att vi säger ja till satsningar som bevisligen är offensiva och räntabla. Detta är ju inte minst nödvändigt då statens finanser är så dåliga att upplåning i mångmiljardklassen måste ske. Det kan endast för mycket kortsiktiga perioder vara riktigt att låna till konsumtion, men det är nästan alltid välbefogat att låna om satsningarna sker på objekt som ger god återbetalning. Vi har förfarit så på alla de olika områden som omfattar trafikpolitiken. Vi har t. ex. föreslagit endast marginella besparingar på vägverkets område liksom på statens järnvägars m. fl.

Regeringens proposition innehåller bl. a. förslag om ett avsteg från upphandlingsförordningens principer, genom att man föreslår att SJ erhåller 2 milj. kr. för täckande av eventuella merkostnader i samband med beställningar av järnvägsmateriel i Norrbotten. Alla de borgerliga partierna motsätter sig i reservation nr 1 till TU:s betänkande nr 20 att detta sker. Vi finner en sådan ordning oacceptabel och anser att SJ bör kunna utnyttja de konkurrensmöjligheter som finns och i övrigt iaktta affärsmässighet. Det är angeläget att staten inte begränsar företagets möjligheter att konkurrera på lika villkor.

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Än finns det möjlighet för regeringen att medge undantag från upphandlingsförordningens krav på affärsmässighet, men säger vi ja till ett undantag såsom detta, är det risk för att undantag i framtiden blir allt vanligare. Detta är en oacceptabel utveckling. Jag yrkar, fru talman, bifall till reservation nr 1.

Propositionen föreslår också bidrag till transporter på malmbanan med 390 milj. kr. Vi har här en moderat reservation och yrkar att detta bidrag nedsätts med 100 milj. kr. till 290 milj. kr. Riksdagen har i ett tidigare beslut för några dagar sedan godtagit att malmbanan överförs från affärsbanenätet till det ersättningsberättigade nätet. Det innebär att SJ erhåller ca 100 milj. kr. per år för driften av banan. Läger vi härtill de föreslagna nya investeringsmedlen för upprustningsarbeten på sträckan Gällivare-Kiruna, kommer det statliga stödet till SJ för malmbanan att öka med ca 150 milj. kr. under år 1983.

Jag vill i det här sammanhanget citera vad kommunikationsministern anför om malmbanan: "Vid en jämförelse med vissa utländska malmbanor och terminaler har det också visat sig att malmbanetraffiken har en tung administration, högt personalantal, långa terminaltider för lastning och lossning av malmvagnar, låg undervägskapacitet per tåg, stor personalinsats för banunderhåll, lågt vagnutnyttjande och ett stort antal verkstäder."

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 i TU:s betänkande nr 20. Jag yrkar samtidigt bifall till reservation nr 3 i samma betänkande, där vi från moderat sida hävdar att byggnads- och anläggningsarbeten på Kiruna flygplats, som gäller om- och tillbyggnad av verkstaden, lokaler för el- och VVS-verkstad, förråd och kontor, skall finansieras med luftfartsverkets ordinarie medel och således åläggas förräntningsplikt. Vi avstyrker alltså regeringens förslag att anvisa 11 milj. kr. för dessa investeringar för Kiruna flygplats.

Anf. 97 STEN-OVE SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag avser i första hand att tala för trafikutskottets betänkande nr 20, men tänker också avslutningsvis beröra några av de reservationer som är fogade till näringsutskottets betänkande nr 38, i de delar som berör SSAB.

I trafikutskottets betänkande finns i stora delar en gemensam, positiv syn från utskottets sida på de föreslagna insatserna för Norrbottens utveckling. På några punkter i betänkandet har propositionens förslag inte vunnit hela utskottets stöd utan resulterat i reservationer, främst från moderaternas sida, som också framgått av Rolf Clarksons anförande.

Att moderaterna i dessa sammanhang är negativt inställda till de insatser som föreslås för Norrbotten är knappast förvånande. Det partiet har ju sedan många år tillbaka här i kammaren framstått som den stora bromsklossen för utveckling i vårt nordligaste län.

I en folktopmotion, som följts upp i en gemensam borgerlig reservation, framhålls att det förslag som innebär att SJ skall erhålla 2 milj. kr. för merkostnader i samband med beställningar av järnvägsmateriel i Norrbotten

innebär ett avsteg från upphandlingsförordningens principer. Man säger vidare i reservationen att detta förslag om att anvisa särskilda medel för att göra det ekonomiskt fördelaktigt att frångå kravet på konkurrens med största sannolikhet kommer att innebära att undantagen från principen om affärsmässighet blir betydligt vanligare.

Det här yrkandet i folkpartimotionen har varit remitterat till finansutskottet. I likhet med finansutskottet konstaterar vi från trafikutskottets sida att regeringen redan i dag har befogenhet att besluta om avsteg ifrån kravet på affärsmässighet i den statliga upphandlingen. I upphandlingsförordningens anvisningar sägs nämligen att myndigheter och verk aktivt bör inhämta anbud från sådana företag i de fyra nordligaste länen som kan komma i fråga som leverantörer och att vid likvärdiga anbud upphandlingen skall förläggas till företag i denna del av landet.

Förslaget i propositionen innebär inte något avsteg från nu gällande principer och definitivt inte det man nu påstår i den borgerliga reservationen nr 1, dvs. att företag i landet i övrigt och i utlandet utestängs från att tillverka järnvägsmateriel.

Vi skriver också i utskottsbetänkandet att utskottet förutsätter att regeringen vid sin prövning av framställningar om undantag från upphandlingsförordningens krav bl. a. överväger frågor som har att göra med sysselsättningen i andra delar av landet och hur effektiviteten i produktionen påverkas.

Marknaden för järnvägsmateriel är nämligen, som också framgår av propositionen, expanderande. Såväl SJ som flera järnvägsförvaltningar utomlands har omfattande investeringsplaner. Mot den bakgrunden är det naturligt att statsmakterna när det gäller sådan här tillverkning hjälper till att sprida produktionen även till vårt nordligaste län.

I en annan reservation, från moderaterna, vill man endast anslå 290 miljoner av de i propositionen anvisade 390 miljonerna till en samhällsekonomisk rabatt för frakter på malmbanan. Man anser från moderat sida att de 290 miljonerna skall räcka, eftersom banan förts över till det ersättningsberättigade nätet och LKAB nu borde kunna sluta ett förmånligare avtal.

Beträffande denna reservation kan sägas att nu gällande avtal mellan SJ och LKAB löper ut först vid årsskiftet 1983-1984 och förutsätter vissa transportvolymmer. Det är också allmänt bekant – det kan knappast ens moderaterna har undgått att notera – att järnmalmförsäljningen och därmed malmleveranserna efter malmbanan minskat kraftigt samt att SJ inte har möjligheter att på kort sikt reducera sin transportapparat efter malmbanan. Dessa faktorer begränsar bl. a. SJ:s möjligheter att redan under innevarande år erbjuda LKAB lägre fraktpriser.

Dessutom är det på det sättet att förslaget att föra över malmbanan till det ersättningsberättigade nätet är en del av en finansiell rekonstruktion av SJ, som syftar till att ge verket möjlighet att uppnå ett bra ekonomiskt resultat. Detta omöjliggörs om en del av de medel som anvisas i detta syfte används för att ge LKAB rabatter på malmfrakterna. Med andra ord: De föreslagna 390 miljonerna behövs för att ge SJ möjlighet att också under 1983 ge LKAB en

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

samhällsekonomiskt motiverad fraktnedsättning.

I reservation nr 3 vill moderaterna avslå förslaget om medel till utbyggnad av Kiruna flygplats. Enligt moderaterna skall eventuella investeringar i flygplatsen göras med luftfartsverkets ordinarie medel.

Från utskottsmajoritetens sida anser vi det väsentligt för utvecklingsmöjligheterna i Norrbotten att flygkommunikationerna har en tillfredsställande standard. De föreslagna byggnads- och anläggningsarbetena på denna flygplats bör påbörjas så snart som möjligt. Luftfartsverkets ordinarie medel räcker inte i alla lägen till för nödvändiga investeringar på flygplatserna, och vi har här i riksdagen tidigare stöttat upp angelägna investeringar på flygplatser. Så sker också i detta fall.

Med detta ber jag att få yrka bifall till trafikutskottets hemställan i betänkande nr 20 samt avslag på reservationerna som fogats till det betänkandet.

När det sedan gäller näringsutskottets betänkande nr 38 och den del som behandlar investeringarna till SSAB i Luleå, kan jag där positivt notera att en del av de investeringar som släpat efter i SSAB:s Luleåanläggningar nu äntligen kommer till stånd genom de föreslagna 200 miljonerna.

Även när det gäller utskottsskrivningen om rälstillverkningen är det positivt att notera att den i huvudsak följer propositionen, dvs. att man instämmer i bedömningen i strukturplanen att rälsen bör produceras som en av flera produkter i ett modernt verk snarare än att vara den enda produkten i ett äldre verk. Därmed ställer sig utskottet bakom planen från 1978 vad gäller lokaliseringen av rälstillverkningen. Beträffande tidpunkten och kostnaderna säger man i utskottsskrivningen att regeringen får återkomma i denna fråga.

Att moderaterna reserverar sig mot den skrivningen är inte förvånande. Däremot har jag blivit rätt överraskad över att vpk har reserverat sig på denna punkt.

Strukturplanen från 1978 förutsatte överflyttningar mellan de olika stålorterna. T. ex. har man från Luleå till Domnarvet flyttat tillverkningen av armeringsstål, tillverkningen av elektrostål och produktionen från Luleås planetvalsverk. När dessa enheter lades ner i Luleå och flyttades till Domnarvet hördes inga protester från dem som nu bromsar flyttningen av rälstillverkningen till Luleå. Då talades inte om att frågans "konkreta lösning inte får innebära en övervältring av arbetslöshet från en drabbad region till en annan" eller att dessa överflyttningar var "en ofruktbar och politiskt oacceptabel premis för en seriös, aktiv regionalpolitik".

Jag har för min del svårt att förstå att de investeringar som enligt SSAB:s strukturplan skulle tillfalla Luleå skall göras med särskilda förbehåll. När t. ex. vissa investeringar görs på metallurgins område i Oxelösund förbigås de med tystnad. När sedan dessa investeringar med något års fördröjning görs i Luleå utmålas de ibland som ett stort hot mot hela den svenska stålindustrins utveckling. När strukturplanen fullföljs i Oxelösund och i Domnarvet är det bra, men när den skall fullföljas i Luleå kallar vpk detta "ett farligt och destruktivt sätt att närma sig krisproblem och svåra

regionalpolitiska frågor”.

Avslutningsvis, fru talman: Ett fullföljande av SSAB:s strukturplan är nödvändig för att på sikt klara stålindustrins utveckling i vårt land. Jag tycker att det betänkande som näringsutskottet presterat är ett positivt bidrag för att vi i Sverige skall kunna hävda oss på den internationella marknaden. SSAB är dessutom det enda stålföretag i Europa som under det gångna verksamhetsåret har kunnat presentera en vinst. Detta hade säkerligen inte varit möjligt utan en samordning av produktionen i de olika stålorterna. Detta faktum visar angelägenheten av att den antagna strukturplanen från 1978 fullföljs, även vad beträffar rälstillverkningens lokalisering.

Nr 144

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Anf. 98 ROLF CLARKSON (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väl magstarkt av Sten-Ove Sundström att säga att vårt parti utgör en bromskloss när det gäller stöd och hjälp åt det norrländska näringslivet. I själva verket har vi i vår ekonomiska politik klart och tydligt angett vägar som skulle stärka näringslivets ställning i Norrland jämfört med övriga landet. Det gäller t. ex. förslag om sänkningar av de generella avgifter som utgår, som också regeringen bitvis har anammat. Vi har också medverkat till att det norrländska näringslivet har fått ett väl fungerande transportstöd, och därigenom har den nackdel som de långa avstånden till marknaden utgör kunnat elimineras. Det är orätt att säga att moderata samlingspartiet utgör en bromskloss i strävandena att få det norrländska näringslivet att fungera på lika villkor i förhållande till näringslivet i övriga Sverige.

I fråga om upphandlingsförordningen gäller att om SJ, på det sätt som nu anges, tvingas att upphandla järnvägsmateriel i norrländska företag, och för det ändamålet skall ha 2 milj. kr., riskerar företag på andra håll sin verksamhet på ett mycket beklagligt sätt – och det är inte. Sten-Ove Sundström, fråga om stora företag som ligger inne med stora order, utan det är fråga om smärre företag med kortsiktiga leveranser. Man skall inte sätta sig över upphandlingsförordningen utan mycket tungt vägande skäl. Det skall ske i väldigt sällsynta fall. Vi är alltså emot att man våldför sig på denna förordning.

Jag kommer så till den tredje punkten av det som Sten-Ove Sundström berörde; det gäller malmbanan. Då måste jag generellt säga att det inte kan vara riktigt att näringslivet, vare sig det är statliga eller privata företag, under goda tider skall få teckna avtal som man sedan, när konjunkturen försämras, inte kan stå för – då skall man springa till staten och det allmänna och begära hjälp. Här har statens järnvägar och LKAB tecknat avtal om kostnaderna för transporter på malmbanan. Det kan utan vidare konstateras att de avtalen är dåliga för LKAB. Men de håller nu på att förbättras genom de åtgärder när det gäller järnvägspolitiken som vi har fattat beslut om här i riksdagen. Det är då riktigt att LKAB får vända sig till sin motpart i avtalet för att få lättnader. Det är den hållning som vi principiellt intar, fru talman.

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Anf. 99 STEN-OVE SUNDSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Rolf Clarkson blev litet irriterad över att jag i mitt anförande ansåg att moderata samlingspartiet under många år har fungerat som en bromskloss för Norrbottens utveckling. Jag tror inte att man behöver gå så långt för att konstatera det. Tittar man bara på de reservationer som moderaterna har drivit fram i anslutning till det här betänkandet tror jag att det är många, inte minst i Norrbotten, som förstår hur det partiet arbetar för att bromsa utvecklingen.

Om man gör som moderaterna föreslår i sin reservation, bantar ned det nödvändiga fraktbidraget på malmbanan, riskerar man att ytterligare belasta verksamheten vid LKAB för det här året. Detta är alltså ett tillfälligt bidrag. Det står också klart i propositionen att under det här året räknar man med att de effektiviseringsåtgärder som håller på att vidtas just när det gäller flödet av malmtrafiken över denna bana skall bli så effektiva att banan inte i framtiden skall behöva detta bidrag. Det är alltså en tillfällig lösning.

När det sedan gäller de 2 miljoner som skjuts till genom propositionen för att möjliggöra en tillverkning av järnvägsmateriel i Norrbotten, så är det en väldigt viktig bit för att åstadkomma ett litet mer differentierat näringsliv. Det behöver definitivt inte betyda att man därmed, som påstås från borgerlig sida, sätter hela upphandlingsförordningen ur spel. Det framgår också av reservationen att möjligheten att medge undantag från upphandlingsförordningens krav på affärsmässighet har utnyttjats endast vid ett fåtal tillfällen. Det finns ingenting som säger att man kommer att utnyttja den så mycket som det görs gällande från borgerlig sida.

Låt mig sedan säga att det är viktigt för utvecklingen i Norrbotten över lag att man kan förbättra kommunikationerna. En åtgärd med detta syfte är att rusta upp Kiruna flygplats. Moderaterna avstår helt från att vara med på den investeringen om 11 milj. kr. De vill att den skall få släpa efter i tiden. Det är en viktig bit i länets utveckling – att få bättre kommunikationer för att klara en bättre differentiering av näringslivet.

Anf. 100 ROLF CLARKSON (m) replik:

Fru talman! Jag tycker fortfarande att det är att ta till överord att säga att moderata samlingspartiet är en bromskloss för utvecklingen i Norrland och att som grund för detta påstående ha reservationerna i trafikutskottets betänkande.

Jag vill uppehålla mig särskilt vid malmbanan. Jag läste upp vad kommunikationsministern själv har skrivit i sin budgetproposition. Det är ett skräckexempel och visar hur företagsamhet inte skall bedrivas. När vi nu föreslår en sänkning av anslaget från 390 miljoner till 290 miljoner är redan det en generositet från vår sida. Vi anser nämligen att trafikutskottet och kommunikationsdepartementet inte har något att göra med hur LKAB:s framtida ekonomiska struktur skall utformas. Har LKAB tecknat ett avtal av denna negativa, förödande karaktär med statens järnvägar, får företaget dels stå för det, dels begära hjälp via andra kanaler än kommunikationsdepartementet. Det är den sakliga grund vi står på när vi säger nej till 390 och

inskränker oss till 290 milj. kr.

De 11 miljonerna till Kiruna flygplats är en bagatell i sammanhanget, men det är en fråga av principiell natur. Det rör sig om att bygga ut förrådslokaler, vvs-lokaler etc. Det är sådana investeringar som vi med all rätt hävdar skall ske över luftfartsverkets ordinarie investeringsanslag och därigenom bli räntekrävande. Det är vår inställning i denna fråga.

Anf. 101 STEN-OVE SUNDSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Återigen till frågan om moderaterna som bromsklossar för Norrbottens utveckling. Det skulle vara lätt, om tiden medgav, att göra upp en lista och från min plats redovisa alla de försök moderaterna har gjort under de gångna åren – framför allt under de borgerliga regeringsåren – att bromsa utvecklingen inom basindustrierna. Det gäller såväl stålet, malmen som aktiviteterna på skogsindustrins område.

Rolf Clarkson kallar fraktbidraget för ett skräckexempel på dålig företagsamhet. Jag vill hävda att det är nödvändigt att skjuta till hela beloppet 390 milj. kr. under detta är för att effektiviseringsåtgärderna på malmbanan skall kunna genomföras. Det tar alltid litet tid att genomföra sådana åtgärder, och precis som det står i propositionen räknar kommunikationsministern med att det skall vara sista året som den här typen av stöd behövs.

När det sedan gäller de 11 miljonerna för upprustning av Kiruna flygplats vill jag påpeka att många delar ingår i detta belopp – många nödvändiga åtgärder. För att ta ett exempel kan jag nämna att det är mycket stor trängsel i dag på flygplattan, där man parkerar flygplanen. Det finns också exempel på hur flygmaskiner har skadats därför att det har funnits för litet utrymme. Vidare skall man göra breddning av banor och många andra angelägna investeringar vid den här flygplatsen, som självfallet är en viktig förutsättning för bättre kommunikationer till malmfälten. Det är därför vi tycker att de är angeläget att vidta dessa åtgärder, som bör fullföljas enligt propositionsförslaget.

Förste vice talmannen anmälde att Rolf Clarkson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 102 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Jordbruksutskottet har haft att ta ställning till förslag i Norrbottenpaketet på jordbruksutskottets ämnesområde – eller jag kanske skulle säga att det egentligen är brist på förslag, eftersom det inte är särskilt mycket man har att komma med.

Norrbotten är, som Per-Ola Eriksson redogjort för tidigare i dag, en viktig resurs på råvarusidan. Det gäller inte minst skogen, men det gäller också malm, mineraler och elframställning. Det är då viktigt att vi har en bas för att utvinna dessa tillgångar. Vi måste ha en fungerande landsbygd, vi måste ha människor som bor där. Jord- och skogsbruket är den basnäring som man måste stå på. Människor måste också kunna sysselsätta sig med arbete som

kompletterar jordbruket, inte minst för att man skall ha underlag för den service som måste finnas för att olika verksamheter skall kunna fungera på olika platser inom länet. Det är framför allt de mindre jordbruken, familj jordbruken, som man skall satsa på. De måste vara basen.

Centerpartiet har under mycket lång tid arbetat med dessa frågor och krävt kraftfulla åtgärder för att få någonting gjort. I det s. k. Norrbottenpaketet lägger regeringen inte fram särskilt långtgående förslag. I motion 2261 har centerpartiet därför föreslagit åtgärder för att komplettera paketet. Vi har sagt att jord- och skogsbruket är en nödvändig och betydelsefull ingrediens, inte minst och kanske framför allt för inlandskommunerna. Det är ryggraden för hela näringslivet. Det är många gånger nödvändigt att familj jordbruket kompletteras med skogsbruk, men den frågan kommer Tage Sundkvist att beröra.

Det är också nödvändigt att komplettera jordbruket med andra sysselsättningar såsom fiske, turismnäring, bärplockning och mycket annat. Detta exemplifieras f. ö. till stor del i den socialdemokratiska motionen 2264, som går åt samma håll som centerpartiets motion. Rennäringen har också stor betydelse för länet. För att den skall kunna fungera måste det skapas goda förutsättningar och möjligheter för den att utvecklas.

Vi tar i reservation 1 upp dessa frågor, och jag yrkar bifall till den reservationen.

Vi har också i vår motion föreslagit att 5 milj. kr. ställs till lantbruksnämndernas förfogande för satsningar på olika projekt. Det kan gälla markavvattning, som är viktig för att man skall kunna utnyttja mer åkermark i Norrbotten. Det finns mycket att vinna genom att i ökad utsträckning dika i skogsmarker. Enligt många bedömare har vi för liten dikningsvolym i vårt land. Men det är också viktigt att man med dessa pengar skapar möjlighet att få kombinationssysselsättning för jordbruket. Trädgårdsnäringen är en viktig sådan. Att odla grönsaker och bär skulle kunna vara ett bra alternativ för Norrbotten.

Socialdemokraterna gjorde i valrörelsen upp en utvecklingsplan för Norrbotten. Där tog de också upp dessa frågor. De skrev i den:

”Genom avvattningsåtgärder i Norrbotten står värdefull jordbruksmark att vinna. Huvudavlopp har förberetts genom planering och projektering. Särskilda medel måste avsättas för att förverkliga sådana avvattningsprojekt.”

Dessa medel har den socialdemokratiska regeringen inte avsatt, men från centerns sida har vi i motion och reservation föreslagit att det skall göras.

Jag vill citera litet mera. Det står bl. a. följande: ”Skogsbruks- och jordbrukssatsningarna måste kompletteras med åtgärder för att utveckla diverse binärningar. På så sätt läggs grunden för en ökad kombinationssysselsättning, vilket torde vara den effektivaste vägen att höja sysselsättningsgraden i glesbebyggda delar av Norrbotten. Särskilt viktigt är att möjligheterna till kombinationssysselsättning utvecklas i Tornedalen och i inlandet.” Detta stämmer ju mycket väl överens med vad jag har sagt. Även de här frågorna tas upp av centerpartiet i motion och reservation. I regeringsställ-

ning har socialdemokraterna alltså inte velat eller kunnat fullfölja sina löften och idéerna på det här området. Jag skulle vilja fråga Åke Selberg som väl kommer att försvara socialdemokraternas och utskottsmajoritetens ställningstagande, varför man inte följer upp de här i och för sig vettiga förslagen. Det hade varit någonting positivt för Norrbotten, om man hade gjort detta.

I anslutning till propositionen finns det en moderat motion, där det framhålls att man borde besluta om en ändring av jordbruksstödet till norra Sverige i enlighet med den parlamentariska kommitténs förslag. Moderaterna i jordbruksutskottet har emellertid inte följt upp det hela. Inte heller har de vid jordbruksutskottets behandling av priserna på jordbruksprodukter – vi kommer till detta längre fram i riksdagsbehandlingen – gett sitt stöd. Moderaterna har alltså i en motion sagt att de gärna skulle vilja göra någonting, men när det blir allvar står de inte fast vid kraven och löftena.

Fru talman! I valpropagandan har alltså socialdemokraterna krävt åtgärder för utveckling inom Norrbottens län på detta område. Men när det kommer till kritan vill de inte stå för vad de har sagt. Med våra förslag skulle man ha kommit en bra bit på väg mot förverkligandet av löftena och målen. Här rör det sig om centerpartistiska krav och löften som är flera år gamla och som vi på det här sättet följer upp.

Fru talman! Jag yrkar med det sagda bifall till reservationerna 1 och 2 vid jordbruksutskottets betänkande 33.

Anf. 103 ÅKE SELBERG (s):

Fru talman! I mitt anförande kommer jag att ta upp jordbruksutskottets betänkande 1982/83:33, som behandlar åtgärder för utveckling av Norrbotten.

Låt mig först säga några ord om utvecklingsplanen. Programmet Utvecklingsplan för Norrbotten, som i allt väsentligt legat till grund för den proposition som vi nu skall behandla, är en produkt av den samlade arbetarrörelsen i Norrbotten, ett program där många människor kommit till tals och varit med och utformat förslag.

Visst kan man önska många fler åtgärder och visst finns det områden och kommuner som hoppats få ut mera, men de åtgärder som regeringen nu föreslår kommer att på ett positivt sätt beröra en mycket stor del av innevånarna i länet.

Visst hade det också känts bättre, om en ännu större del av människorna hade kunnat räddas från arbetslöshetens gissel, men med tanke på dagens budgetläge får vi nog anse att regeringens förslag är godtagbara.

Ett är säkert: Aldrig tidigare har ett parti eller en regering kunnat enas om en så omfattande satsning för att söka komma till rätta med vårt läns allvarliga problem. Jord- och skogsbruket i Norrbotten har alltid haft stor betydelse från sysselsättningssynpunkt. Särskilt skogen har tillfört vårt land stora värden i exportinkomster. Propositionens 45-miljonssatsning på skogsvård och skogsbilvägar kommer att ge ett bra tillskott av arbetstillfällen

på kort sikt, men även om man ser det på lång sikt kommer satsningen på skogsvård att ge tillskott när det gäller värdefull råvara och arbetstillfällen.

Det extra stöd till uppbyggnad av pälsdjursfarmor som föreslås kommer med all säkerhet att hälsas med tillfredsställelse, eftersom det i den verksamheten handlar om mycket kostsamma investeringar. Detta är också en lämplig företagsform för Norrbottens inland, där sysselsättningsläget är särskilt besvärligt.

Till rennäringen föreslås ett anslag på 450 000 kr. för upprättandet av programhandlingar för samebyar vad avser åtgärder för komplementssysselsättning, samarbetsfrågor osv. Om vi skall kunna behålla och förstärka rennäringen, är det ytterst nödvändigt att vi ger samerna medel så att de kan planera sin verksamhet och näring.

Turismen får en allt större betydelse för länet och dess sysselsättning. Fisket spelar här en mycket stor roll för att turisterna skall finna intresse för vårt län. Tillgången på laxartad fisk är i detta sammanhang mest intressant. Förslaget att satsa 1 950 000 kr. på fisket kommer att få stor betydelse för både turismen och fisket som sådant.

Lennart Brunander frågade om vi kommer att leva upp till vår programskrivning. Jag vill svara att vi skall göra allt vad som står i vår makt för att leva upp till den programförklaring vi gav i valrörelsen. Vi har tillsatt livsmedelspolitiska kommittén, som kommer att se över hela denna problematik, och som Lennart Brunander väl vet kommer den översynen att omfatta också förslagen om stöd till jordbruket i Norrland.

Två reservationer har lämnats i utskottets betänkande – både centerpartistiska. Utskottsmajoriteten yrkar avslag på båda reservationerna. Det som krävs här ryms enligt utskottets mening inom de 200 miljoner som föreslås för särskilda regionalpolitiska insatser, som också omfattar särskilda glesbygds-satsningar.

Till sist, fru talman, yrkar jag bifall till jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 33.

Anf. 104 LENNART BRUNANDER (c) replik:

Fru talman! Åke Selberg sade att utvecklingsplanen är någonting som har utformats med många människors hjälp. Man konstaterar då att resultatet här blev att dessa många människor har blivit besvikna.

Socialdemokraterna har enligt Åke Selberg gjort allt som står i deras makt för att uppfylla de löften som gavs före valet. Till detta är bara att säga att makten tydligen inte har räckt till.

De 200 miljonerna räknar man med skall räcka till allting. Vi anser att dessa medel skall användas till det de är avsedda för. Därför vill vi anslå ytterligare 5 miljoner för att man genom lantbruksnämndens försorg skall kunna göra de nödvändiga satsningarna för att komplettera de mindre och medelstora jordbruken, som utan tvivel har en mycket stor betydelse.

Åke Selberg sade vidare att propositionens förslag berör väldigt många människor, men min bedömning är att jordbruket i det sammanhanget har

blivit satt på undantag. Man gör visserligen satsningar på en hel del andra områden, men den debatt som har pågått under hela dagen har visat att även dessa satsningar i många fall varit för små. Jag vill inte förneka att många av förslagen är bra, men i många fall är satsningarna som sagt otillräckliga.

Ett av de förslag Åke Selberg tog upp var det som gällde rennäringen. Han sade att denna näring var viktig och måste ges resurser. Det är ungefär vad vi har sagt i vår motion och reservation. Ni ger rennäringen 150 000 kr. om året. Det tycker inte vi är tillräckligt, utan rennäringen måste få mer pengar av glesbygdssstödet för att kunna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att näringen skall få en positiv utveckling.

Sedan säger Åke Selberg att frågan om Norrlandsstödet har hänskjutits till livsmedelsutredningen. Det tycker vi är fel. Det krävs åtgärder relativt snabbt för att inte det norrländska jordbruket skall halka efter. När den frågan senare skall behandlas kommer vi att reservera oss till förmån för en uppräknig av Norrlandsstödet. Inte heller här ställer socialdemokraterna upp.

Anf. 105 ÅKE SELBERG (s) replik:

Fru talman! Om Lennart Brunander hade lyssnat litet mer uppmärksamt, hade han kommit underfund med att jag sade att vi kommer att göra allt som står i vår makt för att infria våra vallöften. Det kommer vi också att göra.

Lennart Brunander kritiserade vad som nu är föreslaget för rennäringen. Jag vill erinra om att den frågan f. n. utreds.

Det är viktigt med jordbruk, och jag sade i mitt inledningsanförande att jord- och skogsbruket alltid har spelat en stor roll för Norrbotten.

Vi tillsatte livsmedelsutredningen för att få ett samlat grepp över livsmedelsproduktionen och -distributionen, ja, över hela livsmedelskedjan. Här kommer naturligtvis Norrlandsstödsproblematiken in som en viktig del. Jag tror nog att vi kommer att leva upp till de löften som vi har gett, men tyvärr befinner vi oss i en ekonomisk verklighet som i dag är ganska bister. Om vår makt kanske inte har varit så stor har det många gånger berott just på att våra möjligheter dess värre har begränsats av vår bristfälliga ekonomi. Inte minst ni har bidragit till att vi har hamnat i den situationen.

Anf. 106 LENNART BRUNANDER (c) replik:

Fru talman! Åke Selberg kommer tillbaka till att socialdemokraterna skall göra allt vad som står i deras makt. Han avslutar med att säga: Om vi inte lyckas med allt vad vi har lovat, beror det på att våra möjligheter har varit begränsade. Vad är det som säger att dessa begränsningar kommer att upphöra? Förmodligen kommer begränsningarna framöver att vara ännu svårare att komma över.

Åke Selberg hänvisar till att man utreder frågan om rennäringen. Det är samma sak med jordbruket, och till den utredningen skjuter man också frågan om Norrlandsstödet. Man kan inte bara hålla på att utreda – man måste också vidta åtgärder. Vi har från vårt håll ansett att det hade varit

riktigt att nu vidta åtgärder. Det finns förutsättningar, och vi har en jordbrukspolitik som det går att bygga på.

När det gäller Norrlandsstödet finns det ett utredningsförslag klart, som det bara hade varit att genomföra. Det är det som vi menar att man borde ha gjort. Man kan inte bara sitta och vänta på utredningar, för då kommer jordbruket i norra Sverige att halka alldeles för långt efter.

Anf. 107 ÅKE SELBERG (s) replik:

Fru talman! Livsmedelsutredningen kommer att få en hög kapacitet. Den har getts direktiv som betyder att den skall jobba mycket snabbt, så vi lär nog inte få sitta och vänta på den utredningen. Vi har gjort allt för att piska fram den så snabbt som möjligt, eftersom vi har insett de oerhört stora problem som finns på detta område.

Förste vice talmannen anmälde att Lennart Brunander anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 108 ERIK OLSSON (m):

Fru talman! I civilutskottets betänkande 29 om utveckling i Norrbotten såvitt avser bostadsdepartementets verksamhetsområde tas upp fyra punkter.

För det första har regeringen föreslagit att till Bidrag till inventering och besiktning m. m. av bostäder i Norrbottens län för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln anvisas ett reservationsanslag på 9 milj. kr.

Enligt moderata samlingspartiets mening är fastighetsägaren bäst skickad att göra nödvändiga bedömningar av en fastighets underhålls- och ombyggnadsbehov. Det saknas därför skäl för att, som enligt regeringsförslaget, i kommunal regi genomföra en inventerings- och besiktningsverksamhet. Enligt vår mening bör snarare mängden av specialdestinerade bidrag minskas. Därför yrkar jag bifall till reservation 1 av Rolf Dahlberg m. m. och avslag på regeringens förslag om att till Bidrag till inventering och besiktning m. m. av bostadshus i Norrbottens län för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsavslag av 9 000 000 kr.

För det andra har regeringen föreslagit godkännande av vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om statsbidrag till hyresrabatter vid ombyggnad.

I samband med införandet av de temporära hyresrabatterna, CU 1982/83:8, anfördes bl. a. i motioner från moderata samlingspartiet och folkpartiet principiella invändningar mot ett sådant system. Det framfördes också att utgångspunkten för åtgärder i bostadsbeståndet borde vara de boendes behov och den efterfrågan som finns. Det påpekades också att ett system med hyresrabatter snarast kunde komma att verka i motsatt riktning.

Fru talman! Med den bakgrunden yrkar jag bifall till reservation 2 av Rolf Dahlberg m. fl., motion 2276 yrkande 2, samt avslag på utskottets förslag beträffande statsbidrag till hyresrabatter vid ombyggnad.

För det tredje har regeringen föreslagit godkännande av vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om lån för vissa byggnadstekniska åtgärder. reparationslån. Moderata samlingspartiet anser sig inte kunna ställa sig bakom förslaget om en förlängning av reparationslån i Norrbottens län – detta inte minst mot bakgrunden av förslagets ensidiga inriktning på de allmännyttiga bostadsföretagen.

Fru talman! Med anledning av vad jag här anfört ber jag att få yrka bifall till moderata samlingspartiets reservation 3 samtidigt som jag yrkar avslag på regeringsförslaget beträffande lån för vissa byggnadstekniska brister. reparationslån.

För det fjärde föreslås godkännande av vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om bidrag till vissa energibesparande åtgärder. Åtgärder av dessa slag kommer, om de genomförs, att ge så stora ekonomiska fördelar för husägarna att någon extra statlig subvention inte är påkallad. Genomförs regeringens förslag innebär det en förmögenhetsförflyttning, något som moderata samlingspartiet ej kan acceptera.

När jag tittar närmare på dessa fyra punkter konstaterar jag – som är från Västernorrlands län – att även vårt län, liksom många andra, har liknande problem som Norrbottens län med arbetslöshet på grund av industrinedläggningar.

Jag yrkar bifall till reservation 5.

Sedan vill jag säga några ord beträffande anslag av 1,9 milj. kr. till en ekonomisk karta för länet.

Enligt detta förslag skall man under ledning av överlantmätaren framställa en vegetationskarta över länets kust och land. Detta innebär kartläggning av malmfyndigheter, torvtäckter m. m. Vi anser att detta är av riksintresse, och därför tillstyrker vi denna hemställan.

Beträffande förslaget att modernisera fastighetsregisterkartorna till en kostnad av 4,5 milj. kr. vill jag anföra följande. Med hänsyn till det dåliga skick detta register befinner sig i och det intresse som finns för att åter sätta detta i skick yrkar vi bifall till denna hemställan.

Anf. 109 KERSTIN EKMAN (fp):

Fru talman! Folkpartiet har reserverat sig på fyra punkter i civilutskottets betänkande 1982/83:29. Vi anser att det bidrag till inventering och besiktning av bostadshus i Norrbotten, som utskottet tillstyrker, är ännu ett exempel på specialdestinerade bidrag till kommunerna. Folkpartiet anser att det vore önskvärt att de specialdestinerade bidragen över huvud taget minskade.

Vi anser också att tanken på att i kommunal regi utföra denna typ av verksamhet helt saknar intresse. Bedömning av underhålls- och ombyggnadsbehovet kan ske utan sådana insatser.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Vad gäller hyresrabatter finns ingen anledning att ändra vår tidigare inställning. Ett system med hyresrabatter förrycker helt de grunder som bör finnas vid ny- och ombyggnad, nämligen de boendes behov och den efterfrågan som finns. Systemet med rabatter betyder inte bara att man

skjuter problemen framför sig – man förvärrar för framtiden.

Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Vi instämmer i förslaget om förlängning av reparationslånen som gör det möjligt att åtgärda vissa byggnadstekniska brister. Regeringen anser att dessa skall förenas med räntebidrag. Detta skall dock bara gälla hus ägda av allmännyttiga bostadsföretag. Vi avstyrker införandet av räntebidrag.

Det är helt klart att vi bör få en sanering i det subventioneringssystem som finns på bostadsområdet. Då är det fel att införa nya subventioner.

Det är också helt orimligt att, på det sätt som föreslås i propositionen, särbehandla en del av fastighetsägarna, i detta fall de allmännyttiga bostadsföretagen.

Jag yrkar bifall till reservation nr 4.

Fru talman! Vi har i motion 2272 yrkat att riksdagen skall besluta att utbyggnad av Kalix älv inte sker.

Utskottet anser att motionens syfte är tillgodosett. Utskottets motiv till detta är att inga ändringsförslag till nu gällande riktlinjer inom den fysiska riksplaneringen finns och att det inte föreligger något förslag om utbyggnad. Men problemet är att nya förslag kanske förbereds.

Folkpartiet anser att då vi har undantagit de fyra Norrlandsälvarna borde inte ens tanken på utbyggnad finnas, varken i regeringens förslag – som nu i Norrbottenspropositionen – eller som i regeringens direktiv till den nu arbetande vattenkraftberedningen.

Tydligen har inte moderaterna, centern och socialdemokraterna samma inställning!

Ställer man – som dessa tre partier – upp bakom påståendet att man självfallet har att pröva frågan, som när man i propositionen talar om utbyggnad av Kalix älv, är tydligen inte riktlinjernas undantag något orubbligt. Gäller riksdagens gamla uttalande eller skall det finnas möjligheter att skövla en eller flera av våra norrländska älvår?

De upprepade glidningar som skett har två effekter: Det skapar oro bland dem som vill bevara älvvarna, och det skapar förväntningar hos exploateringsintressenterna!

Vi folkpartister anser att det gamla beslutet skall stå fast. Vi har anledning att tvivla på att moderater, centerpartister och socialdemokrater tycker detsamma!

Jag yrkar bifall till reservation nr 6.

Anf. 110 KJELL MATTSSON (c):

Fru talman! Arbetslösheten i Norrbotten har gjort det nödvändigt att behandla de problemen i en särskild proposition och i särskilda motioner. Under dagen har kammaren diskuterat frågor av långsiktig betydelse för Norrbottens näringsliv, t. ex. frågan om gruvbranschens framtida möjligheter att vara en basnäring i Norrbotten och den roll som andra näringsgrenar kan tänkas komma att spela.

Men i denna situation på arbetsmarknaden är det inte möjligt att enbart fatta beslut om åtgärder och program som har långsiktiga verkningar, utan

det är också nödvändigt att ta fram en del åtgärder som kommer att ha effekter på kort sikt. Dit får man räkna de förslag som civilutskottet har haft att behandla.

Regeringen föreslår att man skall använda sig av de former av stimulansåtgärder som riksdagen har fattat beslut om och som gäller i landet i dess helhet, men i detta fall med förlängda giltighetstider och något förbättrade villkor. Förslagen gäller t. ex. hyresrabatter, förlängning av reparationslänemöjligheten och energisparåtgärder. På lantmäteriområdet föreslås en ökad kartproduktion.

Vi har från utskottsmajoritetens sida, som består av socialdemokrater, centerpartister och vpk, ansett att de åtgärder som regeringen har föreslagit kan medverka till att skapa en ökad sysselsättning i Norrbotten på en rad olika områden. Därför tillstyrker vi de förslag som har lagts fram från regeringens sida.

Moderater och folkpartister har reserverat sig mot de flesta förslagen.

Jag vill, innan jag kommenterar reservationerna, säga att vi från centerns sida har fogat ett särskilt yttrande till utskottets betänkande. Vi har tidigare under riksmötet motsatt oss den typ av åtgärder som utgörs av hyresrabatter och hyresförlustgarantier. Men vi konstaterar att riksdagen så sent som den 13 april beslutade att detta system skall gälla och att det därför måste anses både meningslöst och onödigt att kammaren nu på nytt voterar om huruvida systemet skall kunna användas i ökad omfattning i Norrbottens län såsom en åtgärd för att där skapa ökad sysselsättning.

Moderaterna fullföljer sin linje med att även i detta fall reservera sig mot de olika förslagen. Vi tycker att det är viktigt att konstatera att det här inte är fråga om att t. ex. fastighetsägarens inflytande över när en energisparåtgärd eller när en upprustningsåtgärd för en fastighet skall äga rum skall sättas ur funktion. Vad man är ute efter är att försöka få fastighetsägare – såväl i privatägda som i bolags- eller föreningsägda lokaler – att vara med om att skapa ökad sysselsättning för människor som är arbetslösa i Norrbotten. Staten vill alltså med detta försöka få fram mera arbete än vad som annars skulle ha funnits. Därför har vi tillstyrkt dessa åtgärder.

Folkpartiet upprepar sitt krav på att riksdagen skall uttala att man inte skall bygga ut Kalix älv. Vi konstaterar att det inte finns något sådant förslag, och det är bara för mig att upprepa vad jag tidigare har försökt få folkpartiet att förstå, nämligen både att riksdagen sedan många år tillbaka har fastlagda riktlinjer om att Kalix älv är undantagen från varje form av prövning för utbyggnad och att riksdagen ganska nyligen också har fattat beslut om att anta en ny lagstiftning när det gäller disposition av vatten, dvs. en ny vattenlagstiftning. I den finns också den kopplingen gjord att de fyra huvudälvarna, där Kalix älv ingår, är undantagna från utbyggnad. Det finns alltså ingen som helst anledning att göra det uttalande som man från folkpartiets sida föreslår. Jag fäster mig vid – vilket kan vara en liten kuriositet – att företrädarna för det liberala partiet vill förbjuda att man över huvud taget tänker tankar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Anf. 111 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! I näringsutskottets betänkande nr 38 om utvecklingen i Norrbotten behandlas utöver energifrågorna en finansiell rekonstruktion av Luossavaara-Kiirunavaara AB och ett kapitaltillskott i form av avskrivningslån till Svenskt Stål AB.

Antalet anställda inom LKAB har minskat kraftigt från 1981 till 1982. I slutet av 1983 beräknas endast 5 100 personer återstå av den ursprungliga personalstyrkan på 6 500. Företagsgruppen går alltså med betydande förluster. Överkapaciteten kvarstår, liksom kvalitetsproblemen med malmen.

Vi delar regeringens uppfattning att en finansiell rekonstruktion av LKAB är nödvändig för att möjliggöra en omdaning av företagsgruppen under ordnade former. Särskilda hänsyn får härvidlag tas till de utomordentligt svåra sysselsättningspolitiska effekter en neddragning av LKAB:s kapacitet medför i en mycket hårt utsatt region.

Samtidigt finns det all anledning att förutsätta att LKAB:s ledning med kraft verkställer den strukturplan med omfattande kapacitetsnedskärningar och kvalitetshöjningar inom produktsortimentet som tagits fram. Det är av yttersta betydelse för malmfältens fortsatta överlevnad som industribygd att LKAB:s konkurrenskraft återställs och att företaget drivs under strikt affärsmässiga former.

En lättsinnig skötsel av LKAB skulle komma att hota LKAB:s direkta framtid och hela bygdens fortsatta överlevnad som industribygd. Den regering som tar på sitt ansvar att driva LKAB på nämnda sätt tar också på sig ett avsevärt ansvar för en stegvis utslagning av en hel region. Bygdens överlevnad kan endast tryggas via ett konkurrenskraftigt och helst mer differentierat näringsliv.

Vad avser de sysselsättningspolitiska effekterna av strukturplanens genomförande, kan sysselsättningsläget i Kiruna endast på sikt stärkas genom generella åtgärder där inte endast malmhanteringen prioriteras utan även övriga industrigrenar. Av den orsaken vill vi avstyrka utskottets och regeringens förslag om ett särskilt bidrag på 340 milj. kr. för utbildning och tillfällig – observera tillfällig – sysselsättning av övertalig personal inom LKAB och ett extra bidrag på 41,3 milj. kr. för att redan uppsagd personal skall få förlängd uppsägningstid. Dessa förslag är starkt defensivt inriktade och skapar ingen ny sysselsättning. LKAB är snarast ett typfall för användning av det s. k. omställningsbidraget. Omställningsbidraget bör därför utgå för att dämpa de sysselsättningspolitiska effekterna. I det avseendet vill jag hänvisa till den debatt som har förts med anledning av arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 24 tidigare i dag.

Vad avser verksamheten vid den s. k. forskningsgruvan vill vi för det första slå fast att dess verksamhet allvarligt kan ifrågasättas. Av olika skäl vill vi dock avvakta den utvärdering som skall ske av verksamheten innan några vidare beslut tas. Däremot vill vi inte anslå några särskilda medel för att betala leveranserna från forskningsgruvan till LKAB. Företaget har i sig självt ett betydande intresse av att gruvan drivs vidare, allt enligt uppgifter

från företaget i fråga. Av den orsaken kan LKAB med det förstärkta kapital man med denna proposition erhåller klara av nödvändiga malminköp, utan att riksdagen skall behöva lägga sig i detta och anslå särskilda medel.

Utskottsmajoriteten har även tillstyrkt regeringens förslag om att anvisa 200 milj. kr. till SSAB för rekonstruktionsändamål. Pengarna skall anvisas i form av avskrivningslån med betydande subventionsinslag. Hur stora subventionsinslagen blir har vi ännu inte fått reda på, men att de blir betydande kan vi utläsa av propositionen. Pengarna avses att användas inom investeringsverksamheten i Luleå, huvudsakligen inom metallurgi- och valsverksverksamheterna.

Majoriteten har även angivit att för de fortsatta övervägandena bör man tillföra SSAB:s verksamhet i Luleå ytterligare ett belopp av storleksordningen 400 milj. kr. Det framgår av propositionen att regeringen avser att senare förelägga riksdagen förslag i denna fråga.

Riksdagen bör enligt vår uppfattning avslå regeringens förslag om rekonstruktionslån till SSAB. Det skall enligt vår uppfattning åligga ledning och styrelse för SSAB att avgöra vilka investeringar som uppfyller kraven på affärsmässighet och god ekonomi. Att från statsmakten gå in med ytterligare statssubventioner för att stödja den metallurgiska verksamheten i Luleå och vissa delar av valsverksverksamheten kan allvarligt komma att snedvrída konkurrensförhållandena inom stålbranschen i Sverige.

Däremot kan vi med tanke på den begränsade lönsamhet som SSAB uppvisar ha förståelse för företagets problem med att anskaffa nya lånemedel. Enligt uppgifter vi inhämtat innebär omsättningen av redan befintliga lån betydande problem. Vi föreslår därför i stället att SSAB i rådande ekonomiska läge beviljas en statlig lånegaranti motsvarande det belopp regeringen vill anslå till subventionerat rekonstruktionslån. På detta sätt kan företaget genomföra de investeringar som uppfyller de av företagsledningen och styrelsen uppställda kraven på lönsamhet och affärsmässighet. Samtidigt innebär detta att inga nya statssubventioner pumpas in i företaget. Därtill kommer att statsbudgeten inte behöver belastas med de pengar som regeringen har föreslagit skall utbetalas.

De förslag om SSAB:s övergripande investeringsstrategi som framförs i ett antal motioner om att bl. a. likställa och bibehålla två metallurgiska centra inom SSAB kan vi inte bifalla. Vi delar motionärernas oro för att statssubventioner till ensidigt metallurgin i Luleå allvarligt kan komma att snedvrída och störa bilden av konkurrensneutralitet mellan olika orter och olika företag inom branschen. Det är djupt olyckligt att regeringen blandar sig i ett företags inre angelägenheter och på detta sätt anslår pengar till särskilda investeringar. Detta kan komma att innebära att arbetslöshet flyttas från en ort till en annan, exempelvis från Luleå till Oxelösund, eller att vissa mellansvenska verk kommer att känna sig hotade eller bli hotade av de statssubventioner som regeringen har föreslagit.

Vi kan inte godta att, som de socialdemokratiska motionärerna föreslår, riksdagen skall gå in i SSAB och föreskriva att SSAB skall bibehålla två metallurgiska centra. Det är endast företagsledningen och styrelsen inom

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

företaget som skall fatta sådana beslut. Det är inte en fråga för riksdagen att avgöra vilka satsningar som skall göras och var dessa skall göras.

Vad avser de förslag som framförs såväl i propositionen som i ett antal motioner om flyttning av rälsverket i Borlänge till Luleå finns det anledning att påpeka att detta inte heller borde vara en fråga för denna kammare att diskutera. Vi moderater anser inte att riksdagen har anledning att göra något uttalande i denna fråga. Det bör i stället ankomma på SSAB:s företagsledning att utifrån sedvanliga företagsekonomiska och i viss mån samhällsekonomiska överväganden besluta om den lämpligaste lokaliseringen av rälsverket liksom av annan produktion inom bolaget. Det finns ingen anledning att särpräglade rälsverket eller att fatta särbeslut för det. Tidpunkten för en eventuell överflyttning bör givetvis fastställas på grundval av vad som är affärsmässigt motiverat. Det är enligt vår uppfattning uppseendeväckande att riksdagen gång på gång vill fatta detaljbeslut om vad som skall göras och inte göras inom SSAB och fortfarande vill bibehålla en och samma ledning för företaget. Enligt vår uppfattning har denna kammare som yttersta arbetsgivare för företagsledningen inom SSAB att antingen ha förtroende för denna företagsledning eller också sakna förtroende för densamma. Om man saknar förtroende för företagsledningen följer naturligtvis därav att man bör ersätta den med en ny. Vi inom moderata samlingspartiet har förtroende för den företagsledning och styrelse som finns inom SSAB. Av det följer att vi anser att de är de bäst skickade att fatta erforderliga beslut. Om majoriteten i denna kammare vill gå in i varje enskilt detaljämmande och fatta besluten, borde det också vara ett tecken på att man har tappat förtroendet för företagsledningen och har en önskan att vilja byta ut den. Har man den inställningen borde man ta konsekvenserna.

I motion nr 2267 begärs även att riksdagen skall uttala sig för att det skall vara möjligt att komplettera jordbruket med skog köpt av domänverket. Vi anser inom moderata samlingspartiet att domänverkets skogsinnehav i ökad utsträckning bör tas i anspråk för strukturrationaliseringen inom jordbruket. Jordbrukets betydelse för sysselsättningen i Norrbotten är betydande. Det är därför av särskild vikt att domänverkets skogsinnehav underlättar rationaliseringen inom jordbruket i Norrbotten för att bibehålla en rimlig sysselsättningsnivå inom glesbygdsområdena i detta vidsträckta område.

Beträffande Regioninvest i Norr AB har riksdagen nyligen behandlat förslag om kapitaltillskott i samband med den s. k. Statsföretagspropositionen. Regeringen har tidigare uttalat som sin mening att inriktningen av verksamheten vid företaget skall vara oförändrad till dess att riksdagen på grundval av en ny proposition har fattat beslut om företagets framtida verksamhet. Vi förutsätter att regeringen har handlingskraft nog att själv fatta de beslut som är nödvändiga för att bibehålla verksamheten i företaget till dess att denna kammare har möjlighet att ta ställning till den aviserade propositionen. Vi finner inga som helst anledningar till att göra något särskilt uttalande som ett utskottsinitiativ inom näringsutskottet påfordrar.

Fru talman! Med det anförda vill jag yrka bifall till reservationerna nr 5, 6, 10, 11, 13, 16, 18 och 22 i näringsutskottets betänkande nr 38.

Jag har vidare för avsikt att i första hand begära rösträkning i fråga om reservationerna 5 och 10.

Anf. 112 TAGE SUNDKVIST (c):

Fru talman! Regeringens proposition om utvecklingen i Norrbotten är omfattande. Den har behandlats av flera departement, och följaktligen har den också behandlats av flera av riksdagens utskott. Detta har naturligtvis satt sin prägel på dagens talarlista, och jag vill som representant för näringsutskottet säga att vi hade hoppats på att vi skulle få en sammanhållen s. k. utskottsruna omedelbart efter debatten av arbetsmarknadsutskottets betänkande.

Nu blev det inte så, och det mesta som finns att säga när det gäller de övergripande frågorna i detta ärende är väl egentligen sagt. Därför kan vi hålla oss till detaljerna i näringsutskottets betänkande. För min del är det så mycket lättare, eftersom Per-Ola Eriksson på ett utmärkt sätt har redovisat centrens principiella inställning.

Jag skall närmast uppehålla mig vid reservationerna 2, 18 och 19 samt vid frågorna i näringsutskottets betänkande 38 som hör samman med SSAB:s verksamhet.

Reservation 2 om riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen bygger på propositionens förslag om stimulans till fastbränsleanläggningar för torv. Vi ser det som tillfredsställande att socialdemokraterna är beredda att satsa på en ökad fastbränsleledning, men vi beklagar att de är kvar i sin gamla föreställning om att användningen av skogsråvara för energiändamål skulle vara ett hot mot skogsindustrin. Det måste vara bristande kunskap om vad tillvaratagande av energived innebär som är grunden till deras ställningstagande. Enligt vår uppfattning bör stödet gälla även anläggningar eldade med skogsråvara. Detta föreslår vi i reservation 2.

Ett ganska stort avsnitt av utskottets betänkande och bl. a. sex stycken reservationer behandlar propositionens förslag om stöd till SSAB i Luleå. Propositionen föreslår nu att ett rekonstruktionslån på 200 milj. kr. skall anvisas till SSAB. Departementschefen uttalar sig också för det angelägna i att flytta rälstillverkningen från Borlänge till Luleå, även om han anser att tidpunkten just nu inte är lämplig. Båda dessa frågor har berörts i flera motioner. Utskottet har också tagit emot skrivelser och uppvaktningar från kommuner och företag, som har uttryckt oro över att stödet till SSAB skulle medföra att just SSAB skulle bli så starkt att de mindre handelsstälverken i bl. a. Bergslagen, Halmstad och Boxholm får svårt att klara konkurrensen.

Jag har för min del full förståelse för den oro som vi har mött i utskottet. Marknaden har under många år varit mycket vikande, och givetvis blir det då besvärande om ett företag får möjlighet att genom investeringar öka tillverkningen. Nu har dock utskottets undersökningar gett vid handen – och det framgår även av propositionen – att farhågorna är överdrivna. De investeringar som skall göras i SSAB i Luleå med hjälp av 200 milj. kr. är egentligen inte att betrakta som kapacitetshöjande utan är främst till för att

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

kvaliteten skall kunna förbättras för att man därigenom skall komma upp i hög internationell konkurrenskraft. Inte desto mindre föreslår utskottets majoritet – till vilken vi centerpartister hör i denna fråga – att riksdagen gör ett uttalande till regeringen att det bör ”ankomma på regeringen att, i samband med utformningen av villkoren för rekonstruktionslånet, på samma sätt som tidigare se till att negativa sysselsättningseffekter på övriga stålindustrier undviks och att investeringarna inte heller i övrigt förorsakar väsentliga problem för andra svenska produktionsenheter inom branschen”.

På den här punkten yrkar jag alltså bifall till utskottets hemställan. Låg mig tillägga att det för mig som sörmlänning är angeläget att understryka det som utskottet säger om att man räknar med att investeringarna i Luleå inte skall medföra någon inskränkning av den metallurgiska verksamheten i Oxelösund.

Låt mig så med några ord beröra vad Per Westerberg sade i sitt anförande angående de 200 miljonerna i form av rekonstruktionslån till SSAB. Han säger att det är stor risk att man på det här sättet flyttar arbetslöshet från en ort till en annan med statliga subventioner. Nu är det ändå så att även moderaterna har ett förslag om att staten skall se till att SSAB i Luleå får 200 milj. kr. Och 200 milj. kr. i form av ett rekonstruktionslån eller 200 milj. kr. i form av ett lån som staten står som garant för är ju ungefär lika mycket värt, när man lägger ner pengarna i Luleå, och kan alltså göra ungefär lika stor skada.

Beträffande de 400 miljonerna utöver de 200 miljonerna, var det väl en felsägning av Per Westerberg. Det talades om att SSAB skulle behöva ytterligare 400 milj. kr. till Luleå. I propositionen tar man inte ställning till detta, och utskottsmajoriteten har definitivt inte uttalat sig för att SSAB skall ha de 400 miljonerna, som Per Westerberg säger. Vi har tvärtom sagt att det verkligen finns anledning att noga pröva frågan innan man över huvud taget kommer fram med något förslag om 400 milj. kr.

När det gäller den andra delen av SSAB:s verksamhet, tillverkningen av järnvägsräls, som nu sker i Borlänge och som enligt SSAB:s strukturplan från 1978 skall flyttas till Luleå, är utskottet i stort sett enigt. Inget parti är berett att föreslå en omedelbar förflyttning. Men alla partier använder olika motiveringar för sin åsikt, och därav följer att det finns en hel del reservationer på den här punkten. För centerns del är vi inte beredda att riva upp den långsiktiga målsättningen, men vi anser det ekonomiskt oansvarigt att satsa 180 milj. kr. på en förflyttning, när det finns möjlighet att fortsätta tillverkningen i Borlänge under hela 1980-talet för en investering på 15 milj. kr. Vi har också i ett särskilt yttrande redovisat att vi anser det angeläget att SSAB får ett långsiktigt avtal med kunderna, statens järnvägar och Norske Statsbaner, för att på så sätt säkra avsättningen av rälsproduktionen i framtiden. Vi menar att ett sådant avtal bör bilda underlag för framtida beslut om flyttning av rälstillverkningen till Luleå.

I reservation nr 18 behandlas en fråga som är bekant för kammaren. Den har t. o. m. behandlats tidigare i år. Vi har från centerns sida motionerat om

att domänverkets skogsinnehav i större utsträckning bör användas för att förstärka jordbruksfastigheter. Det är ett förslag som vi fört fram tidigare, men det blir ännu angelägnare när de tunga basindustrierna sviker i en region. Jord- och skogsbruket har alltid spelat en stor roll i Norrbotten, framför allt i inlandet, men för att det skall kunna ge en verklig chans att öka sysselsättningen måste många fastigheter få en förstärkning med ytterligare skogsmark. Och vi anser att det är naturligt och riktigt att domänverkets markinnehav används för det ändamålet.

Fru talman! Jag vill också nämna några ord om reservation nr 19, som handlar om tillverkningen av det nya svenska flygplanet. Redan förra våren, när riksdagen behandlade den s. k. totalförsvarspropositionen, underströk vi från vårt håll att det var mycket viktigt att produktionen av ett svenskt plan skedde på ett sådant sätt att sysselsättningssvaga regioner kunde få del av det arbete som skapas. Vi föreslår i reservationen att riksdagen skall göra ett uttalande till regeringen om detta.

Slutligen, fru talman, vill jag peka på att övriga delar av näringsutskottets betänkande nr 38 har berörts i P.O. Erikssons anförande.

Jag yrkar med detta bifall till reservationerna 2, 4, 7, 16, 18 och 19 och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 113 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! I vad avser de 200 miljonerna till rekonstruktionslån är det en mycket stor skillnad mellan att bevilja ett rekonstruktionslån med mycket stora subventionsinslag och att lämna en lånegaranti som gör det möjligt att på sedvanliga villkor låna upp pengarna till marknadsmässig ränta och därmed tvingas ta hänsyn till om man kan göra en företagsekonomiskt motiverad investering.

I vad avser de aviserade ytterligare 400 miljoner kronorna talade jag i en något slarvig formulering om "majoriteten". I majoriteten räknas normalt inte centern in. Den majoritet jag avser är den socialdemokratiska, som står bakom de uttalanden i propositionen som det refereras till i tredje stycket på s. 15 i näringsutskottets betänkande.

Anf. 114 TAGE SUNDKVIST (c) replik:

Fru talman! Mitt konstaterande gick egentligen ut på att man får ungefär lika mycket för 200 miljoner oavsett om de ställs till förfogande på det ena eller på det andra sättet.

Anf. 115 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Det är visserligen helt riktigt att man får lika mycket för 200 milj. kr. oavsett villkoren, men man måste göra helt andra företagsekonomiska överväganden, om man skall låna upp pengarna på den öppna marknaden än om man skall få dem i form av starkt subventionerade rekonstruktionslån.

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Anf. 116 CHRISTER EIREFELT (fp):

Fru talman! Förväntningarna på Norrbottenspropositionen var stora uppe i våra nordliga bygder. Det är förståeligt både med tanke på den socialdemokratiska kritiken mot de icke-socialistiska regeringarnas Norrbottenpolitik och med tanke på de mycket vidlyftiga vallöftena från socialdemokraterna. Eftersom de 15 miljarder som satsats i Norrbotten sedan 1976 enligt socialdemokraterna varit för litet och åtgärderna dessutom felaktiga, hade den logiske norrbottningen naturligtvis väntat sig något alldeles extra nu.

Men så blev det inte. Det blev varken större eller så särskilt annorlunda satsningar. I den mån man inte fullföljer den inriktning som de tidigare regeringarna, inte minst folkpartiregeringen 1979, lagt fast, gör man förändringar till det sämre.

Jag förnekar inte att också det här i vissa stycken är ett ambitiöst program.

Men det är alldeles uppenbart att propositionen effektivt visar vad den högljudda socialdemokratiska kritiken var värd. På ännu ett område har man tvingats tillbaka till verkligheten.

Det avsnitt i propositionen som hör näringsutskottet till omfattar en relativt liten del av det här regeringsförslaget, men när det gäller den framtida betydelsen för detta hårt drabbade län är vårt avsnitt viktigt.

Att sysselsättningsläget i Norrbotten är otillfredsställande har flera anledningar. En viktig orsak är industrins förhållandevis ringa omfattning. En annan är att den industri som finns har utvecklats svagt och i stor utsträckning drabbats av strukturproblem.

Det är inte svårt att inse problemets vidd när man vet att 70 % av länets industrissysselsättning finns inom gruv-, järn- och skogsindustrin. Detta faktum har också lett till att Norrbotten sedan lång tid tillbaka har hög prioritet när det gäller regional- och sysselsättningspolitiska insatser. Det har analyserats mer ingående i arbetsmarknadsavsnittet i debatten tidigare i dag.

Men också de industripolitiska åtgärderna har i hög grad inriktats på Norrbotten. De stimulansåtgärder som beslutades med anledning av den dåvarande regeringens förslag, 1979 och 1982, innebar en ny och mer aktiv sysselsättningspolitik för Norrbotten. Där prioriterades långsiktigt verkande industriframjande insatser framför mer kortsiktiga åtgärder.

De konkreta industripolitiska punkterna i den nu aktuella propositionen kan man dela in i tre avsnitt. Det handlar om energi. Folkpartiets synpunkter där har tidigare redovisats av Hugo Bergdahl. Det andra avsnittet berör statsägda företag, och slutligen behandlas i betänkandet några industripolitiska åtgärder av annan art.

LKAB först: Folkpartiet har inget att erinra mot regeringens förslag om kapitaltillskott. Det är uppenbart att LKAB:s situation är mycket besvärlig. Bolaget måste nu anpassa sin produktionsvolym till de ändrade förutsättningar som råder på stål- och malmmarknaden, där bolaget räknar med leveranser på 13–15 miljoner ton per år. Bara för några år sedan talade man

om 25 miljoner ton. Folkpartiet menar också att de övriga anslagen till LKAB är motiverade för att lindra de negativa effekterna av en ofrånkomlig strukturomvandling.

På en punkt, litet vid sidan av sakfrågan, är vi kritiska. Vi tycker att det underlag som ges i propositionen är anmärkningsvärt bristfälligt. Tyvärr har det blivit snarare regel än undantag sedan regeringsskiftet. Även om kompletterande material fanns tillgängligt i samband med utskottsbehandlingen, menar vi nu, liksom vid tidigare tillfällen, att det bör vara möjligt för hela riksdagen att få en mer fullständig presentation.

SSAB sedan: Här föreslår regeringen 200 miljoner för investeringar i metallurgidivisionen i Luleå. Det sker i form av ett rekonstruktionslån, detta för att inte påverka inlösensbeloppet till Gränges.

Det hade, menar vi, varit naturligt att ägarna gemensamt svarat för det kapitaltillskott som anses nödvändigt för att utveckla företaget. Men också när det gäller SSAB måste vi se till den realitet som det mycket besvärliga sysselsättningsläget i Norrbotten utgör. Därför motsätter vi oss inte ett reservationsanslag på 200 miljoner.

De ytterligare 400 miljoner som regeringen aviserar, motiverar man enligt vår uppfattning på ett minst sagt underligt sätt. Man skriver nämligen att enligt regeringens uppfattning "bör en utgångspunkt för de fortsatta övervägandena vara att SSAB skall tillföras ytterligare medel för verksamheten i Luleå". Vi tycker det är anmärkningsvärt att en utgångspunkt skall vara att SSAB skall få ytterligare medel.

Ett besvärligt avsnitt under den här rubriken som har diskuterats en hel del i utskottet gäller hur satsningarna på SSAB påverkar den övriga stålindustrin. Vi menar från folkpartiets sida att det är ett absolut måste att de investeringar som görs med statlig finansiering inte får förorsaka problem för andra produktionsenheter inom branschen. Vi har framhållit det vid flera tillfällen också tidigare. Utskottet föreslår nu att riksdagen gör ett uttalande om detta till regeringen. Det är bra, men det får inte begränsas till några välformulerade rader i ett riksdagsbeslut. Det måste också följas upp i praktiken.

En annan punkt under SSAB-avsnittet som har föranlett diskussion i utskottet gäller flyttningen av rälsverket från Domnarvet till Luleå. Att det är en svår fråga har klart framgått under ärendets behandling. Det rör sig om en stor investering, och det finns dessutom helt naturligt motsättningar mellan de båda orterna i den här frågan.

Såväl utskottsmajoritetens text som folkpartiets reservation och centerpartiets särskilda yttrande speglar, vågar jag påstå, dessa svårigheter och dessutom en viss osäkerhet i framtidsbedömningen.

Med något olika motiveringar, precis som Tage Sundkvist sade, kommer vi gemensamt fram till att riksdagen inte nu bör uttala sig om tidpunkten för en överflyttning av rälsverket. Jag ser för min del ingen anledning att ifrågasätta SSAB:s egen bedömning i strukturplanen från 1978. Då sade man att rälsverket på sikt borde överföras till Luleå.

Men eftersom SSAB också redovisar att tillverkningen kan ligga kvar i

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Borlänge under hela 1980-talet, och eftersom vi vet att en flyttning är förenad med stora kostnader och förutsätter att statsmakterna ställer särskilda medel till SSAB:s förfogande i storleksordningen 180 milj., så menar vi att det är en rimlig ståndpunkt att avvakta ytterligare något innan tidpunkten för en flyttning fastställs.

Fru talman! Det uttalas från och till generella dödsdomar över våra basindustrier, de näringsgrenar som är, och under överskådlig tid kommer att förbli, livsviktiga för Norrbottens människor. Jag delar inte den negativa synen. I våra basindustrier och i Norrbotten finns resurser och kunnande som vi måste ta till vara.

Det kommer att krävas fortsatta strukturförändringar. I längden kan vi inte förhindra det, och bör inte göra det heller. Jag tycker att SSAB:s resultatutveckling är en bra illustration till det.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 3, 14, 16, 18 och 22.

Anf. 117 SIVERT ANDERSSON (s):

Fru talman! Den satsning på Norrbotten som sker genom Norrbottenspropositionen och SSAB har utlöst reservationerna 10, 11, 12, 13, 14 och 15 till näringsutskottets betänkande 38.

Reservation 10 avser rekonstruktionslånet på 200 milj. kr., reservation 11 avser metallurgin, reservation 12 avser ytterligare åtgärder för SSAB, och reservationerna 13, 14 och 15 avser rälsverkets flyttning.

Fru talman! Jag yrkar avslag på reservationerna 10–15.

De frågor som rör SSAB ingår i det treårsprogram för Norrbotten som sammantaget beräknas kosta 4 miljarder kronor. SSAB erhåller ett rekonstruktionslån på 200 milj. kr.

Rekonstruktionslånet kommer att användas till investeringar i Luleå som syftar till att öka konkurrenskraften i metallurgin, till bättre energihushållning samt till att möjliggöra ett bättre tillvaratagande av stränggjutningstekniken. Härutöver kommer insatserna att sättas in på bl. a. miljöförbättringar.

Beträffande villkoren för lånen har sagts att dessa bör "i huvudsak vara desamma som för det rekonstruktionslån som lämnades vid SSAB:s bildande". (Prop. 120, bil. 6, s. 30.) Dessa villkor från 1978 innebar att strukturella åtgärder skulle ske i samråd med handelsstålsindustrin i övrigt. Syftet var att undvika väsentliga problem i andra svenska produktionsenheter i branschen. SSAB skulle årligen till industridepartementet lämna en redogörelse för bolagets utveckling.

Som tidigare har framhållits har en viss oro yppats från en rad stälorter i södra Sverige till följd av investeringarna i Luleå. Samma oro avspeglas också i en del av motionerna som väckts med anledning av propositionen. De uppvaktningar som utskottet har mottagit under behandlingen av det här ärendet har talat samma språk.

Utskottets majoritet har därför uttalat att investeringarna inte har den inriktningen att övrig stålindustri skall slås ut. Dessutom upprepas att villkoren för rekonstruktionslånet, i likhet med tidigare, måste utformas så

att svårigheter i branschen till följd av investeringarna undviks.

Vidare har regeringen för avsikt att med stålindustrin ta upp frågor som rör branschen i syfte att få till stånd diskussioner om framtiden för industrin.

De här uttalandena visar att omstruktureringen av svensk stålindustri inte är färdig. Samtidigt som gränserna mellan handelsståls- och specialstålsindustrin alltmer utsuddas, påverkas branschen av förhållandena utomlands. Inom det rostfria området diskuteras strukturproblemen i en särskild kommission.

Det nu aktuella 200-miljonerslånet avser att stärka SSAB:s möjligheter att hävda sina produkter. Fullföljandet av tidigare investeringar kan på det här viset tidigareläggas. Avsikten med lånet är att göra detta utan att anstränga företagets kapitalbas ytterligare. Investeringarna bygger på avvägningar i företaget. De är ur företagsekonomiska synpunkter väl avvägda men kan nu tidigareläggas. Det är därför som utskottsmajoriteten avvisar den av moderaterna föreslagna finansieringsmodellen.

En strukturfråga som har rönt stor uppmärksamhet är frågan om flyttningen av rälsverket från Domnarvet i Borlänge till Luleå. Redan i strukturplanen av 1978 förutsågs att tillverkningen av räls skulle höra hemma i Luleå.

Utgångspunkten för överflyttningen är att rälsstillverkningen i Sverige bör säkras för framtiden liksom att rälsen bör produceras som en av flera produkter i ett modernt verk snarare än att vara den enda produkten i ett äldre verk. Utskottsmajoriteten ansluter sig därmed till ett fullföljande av strukturplanen från 1978 vad gäller tillverkningen av räls. Tidpunkten och kostnaderna för överflyttningen får emellertid regeringen återkomma till.

Insatserna för SSAB syftar till att fullfölja de investeringar som redan har gjorts. Rekonstruktionslånet har innebörden att lyfta fram kvalitetsfrågorna och göra anläggningarna effektiva genom satsningar på malmmetallurgin och stränggjutningstekniken. Avsikten är att förbättra anläggningarna och dessutom ge sysselsättning. De förestående investeringarna kommer också att tillföra länets verkstadsindustri sysselsättningstillfällen genom den spridningseffekt som upphandlingen kommer att leda till.

Stålproduktionen världen över dras med stora problem. Dessa återverkar naturligtvis på vår inhemska industri. Därför är det angeläget att påpeka att SSAB som ett av få företag i branschen har lyckats visa ett positivt resultat för 1982. Detta har varit möjligt tack vare det hängivna arbete som de anställda på alla nivåer har utfört. Denna obändiga vilja att trots svåra förutsättningar föra verksamheten till vinst torde, tillsammans med dagens satsningar, öppna ytterligare möjligheter till framgångar.

I reservation 20 uttalar vpk att regeringen bör få en beställning på startande av produktion av järnsvamp m. m. av beredskapsskäl.

Dessa frågor har länge diskuterats, men hittills har inte några kalkyler tagits fram som gör det möjligt att ens av beredskapsskäl aktualisera dessa förslag.

Jag yrkar därför avslag också på reservation 20.

De frågor som sammanhänger med stålindustrin kommer att aktualiseras

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

längre fram under våren i ett betänkande från näringsutskottet. Där tas upp frågor som rör metallurgi, insatsvaror o. d.

Det råder ingen tvekan om att stålindustrin är av stor betydelse för sysselsättningen. På de flesta orter där det finns stålindustri är företagen helt dominerande på arbetsmarknaden. Därför är det särskilt viktigt att stålindustrins framtida möjligheter tillvaratas samtidigt som dess betydelse på de lokala arbetsmarknaderna beaktas.

Den perspektivplan som SSAB:s styrelse har tagit våren 1983 visar att man i fortsatt offensiv anda kommer att driva företaget vidare. Företagets övergripande mål är att utifrån affärsmässiga och företagsekonomiska principer varaktigt uppnå en för branschen hög lönsamhet. Det här lönsamhetskravet får ses mot bakgrund av att SSAB konkurrerar i en miljö där betydande konkurrens, överkapacitet och samhälleligt stöd förekommer.

Svårigheterna blir många. Man pekar på obalansen mellan kapacitet och förbrukning på de mest intressanta marknaderna. Vidare verkar inte stålkonsumtionen på de för företaget aktuella marknaderna växa. De handelshinder som finns hotar också att bryta ut i en protektionism som avsevärt kommer att försvåra exporten.

De främsta konkurrenterna till bolaget är inne i en omfattande struktur-omvandling där betydande statsstöd kommer att utgå. Vilken ökad konkurrens detta kommer att medföra vet man inte i dag, men det är en klar källa till oro liksom en förväntad ökad konkurrens från statshandelsländerna.

Dagens satsning på SSAB blir ett välbehövligt tillskott för bolaget att hävda sig i den hårdnande internationella konkurrensen. Att den dessutom är inriktad på att stärka sysselsättningen i Norrbotten är också glädjande.

Per Westerberg tog upp frågan om 200-miljonerslånet och kritiserade att affärsmässigheten saknades. Mot bakgrund av den miljö som företaget har att arbeta i är det sannerligen angeläget att bolaget kan fullfölja sina investeringar till kostnader som gör bolaget konkurrenskraftigt även i framtiden. Affärsmässigheten såg vi rätt mycket av när SSAB bildades. Det var den som drev de två enheterna på den privata sektorn ut över ruinens brant. Genom SSAB:s bildande lyckades de emellertid komma ur stålproduktionen. Jag syftar naturligtvis på de då privata företagen Stora Kopparberg och Gränges.

Dessutom vill jag understryka att utskottets majoritet har förtroende för företagsledningen. Det är inte någon förtroendefråga som gör att vi diskuterar SSAB; frågorna har aktualiserats, och då finns det också anledning att ha en mening om dem.

Folkpartiets representant kritiserade regeringen för att den har dåligt underbyggda propositioner. Jag delar gärna uppfattningen att vi har skyldighet att i riksdagen se till att propositionerna i görligaste mån innehåller det underlag som krävs för beslut i riksdagen. Jag vill dock gärna säga att någon försämring i förhållande till de propositioner som lämnades före september månad förra året har i varje fall inte jag märkt. Dessutom

tycker jag att folkpartiet skall tala tyst om förberedandet av sina ärenden. Man har nu när det gäller det här ärendet lyckats med konststycket att i en motion, inlämnad i vintras, säga att rälstillverkningen bör flyttas till Luleå i enlighet med tidigare av regering och riksdag fattat beslut. Det står i motion 2147, som har lämnats in av Rune Ångström och Elver Jonsson. När vi kommer fram till den motion som har lämnats in med anledning av den här propositionen säger man närmast tvärtom. I varje fall finns det ingen som helst överensstämmelse mellan partiets ståndpunkt i januari och den ståndpunkt som har framförts i dag här i kammaren. Då kan man tala om dåligt förberedda ärenden.

Anf. 118 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Det var bra att Sivert Andersson talade om att han har förtroende för SSAB:s företagsledning. Trots detta vill han på punkt efter punkt gå in och mer eller mindre detaljreglera vilka beslut företagsledningen skall fatta när det gäller investeringar och annat som rör SSAB:s verksamhet. Jag tycker att det börjar bli otäckt, och man ställer sig frågan om styrelsen i SSAB skall utgöras av regeringen eller av näringsutskottet, så att vi inte längre skall ha den fackmannastyrelse som vi i dag har. Jag tycker att företaget bör lämnas i fred, så att det får sköta sina egna åligganden och driva en affärsmässigt grundad verksamhet.

I fråga om rekonstruktionslånen, som ju innehåller betydande subventionsinslag, har man från Sivert Anderssons egna kolleger, bl. a. inom Metall, kunnat få höra farhågor uttryckas – bl. a. från Hällefors, Smedjebacken, Boxholm och Halmstad – om det hot som investeringarna i Luleå kan komma att innebära mot dessa anläggningars konkurrenskraft när det gäller valsverk och även skrotförsörjning. Vad säger Sivert Andersson till dem? Kan man räkna med att det skall bli ytterligare 400 milj. kr. i statssubventioner till SSAB, och vilka möjligheter har då företagen på de nämnda orterna att få del av det här? Vad tror Sivert Andersson själv om de protektionistiska inslag i världsekonomin som börjar göra sig gällande, då allt större subventioner går till stålindustrin? Vi har ju tidigare fått erfara hur känslig den Europeiska gemenskapen är på detta område. Och vad säger Sivert Andersson till sina kolleger i Oxelösund, om man skall bygga upp metallurgin i Luleå med ytterligare statssubventioner? Kan man inte befara att man stegvis stampar ut den ena orten, eftersom den andra ligger i Norrbotten, och borde man inte då tala om det och sedan stå för vad man har sagt?

Fru talman! Jag tycker att det som Sivert Andersson anförde inte förändrar någonting i sak. Ingenting av vad han sade visar att rekonstruktionslånen inte snedvrider konkurrenskraften för olika orter och olika stålföretag. Tvärtom kan de komma att bli ett hot mot dessa under de närmaste åren.

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Anf. 119 CHRISTER EIREFELT (fp) replik:

Fru talman! På samma sätt som när det gällde arbetsmarknadsavsnittet försöker nu Sivert Andersson göra de här industripolitiska satsningarna till någonting alldeles extra. Visst talar vi om stora summor. Men inte bara arbetsmarknadsinsatserna utan också de industripolitiska åtgärderna har faktiskt under de senaste åren i mycket stor utsträckning inriktats på Norrbotten. De siffror som redovisats tidigare i dag talar sitt tydliga språk. Under andra hälften av 1970-talet fick alltså Norrbotten drygt 15 miljarder kronor, och sedan 1978 har såväl LKAB som SSAB fått över 4 miljarder kronor vardera.

När det gäller flyttningen av rälsen borde vi kunna vara överens om att skillnaderna i de olika texterna inte är så stor med undantag för moderaternas text, där det läggs enbart företagsekonomiska aspekter på flyttningen.

Vad jag för min del inte har accepterat i utskottsskrivningen är de stycken, där det görs direkta företagsledningsbedömningar. Jag tycker t. ex. inte att riksdagen skall gå in och säga i vilken typ av verk som den ena eller den andra produkten skall tillverkas. Tveksamheten när det gäller att göra ett uttalande om tidpunkten och kostnaderna delar vi med utskottsmajoriteten.

Det är visserligen riktigt, Sivert Andersson, att Rune Ångström i en regionalpolitisk motion från den allmänna motionstiden uttalade sig för en flyttning av rälsverket. Även om han inte framförde någon mening beträffande tidpunkten och förmodligen inte heller kände till de belopp som är aktuella, så hade han en något annorlunda skrivning – det medges gärna. Men jag har svårt att förstå att det förhållandet att Rune Ångström också skrivit under denna gruppmotion skulle motivera så syrliga kommentarer, speciellt inte när man vet vilka motsättningar som finns när det gäller rälsverket, vilket sannerligen också framgår av socialdemokratiska motioner med anledning av dagens proposition. Sakfrågan gagnas nog mera av att vi i stället hjälps åt att försöka finna en framkomlig, konstruktiv väg, och det är minsann inte så enkelt.

Anf. 120 SIVERT ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill försäkra Per Westerberg att det inte föreligger några bekymmer när det gäller att förklara 200-miljonerlånet för företrädarna för de anställdas organisationer i de olika verken. Men valde man den finansieringsmodell som moderaterna förespråkar, då skulle möjligheterna att klara vissa verk från en konkurrens med SSAB minska ytterligare. Då faller villkorsmöjligheterna bort i sammanhanget, och det är kanske angeläget att framhålla det för dem som fruktar effekten av denna satsning.

Dessutom vill jag säga att rekonstruktionslånet skall ses som ett fullföljande av tidigare investeringar som företaget har ansett vara företagsekonomiskt ytterst väl motiverade. Rekonstruktionslånet gör det möjligt att tidigarelägga dessa investeringar, och det har ett mycket stort värde inte minst ur sysselsättningssynpunkt i detta hårt drabbade län.

Christer Eirefelt fick det till att jag hade framställt satsningen på SSAB

som något alldeles märkvärdigt. Jag tycker inte alls att den är det. Satsningen är ett naturligt led i strävan att fullfölja de insatser som redan tidigare har gjorts. På samma sätt som man har fått lov att göra insatser både i Oxelösund och i Borlänge för att få de verken effektiva måste man naturligtvis fullfölja insatserna också uppe i Luleå.

Nr 144

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Anf. 121 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! SSAB skall naturligtvis fullfölja sina investeringsplaner efter den kapacitet företaget rent finansiellt har för att klara dessa. Både Sivert Andersson och jag har i näringsutskottet tillstyrkt anslag till SSAB för rekonstruktion och även för bildandet av företaget.

Jag förstår att Sivert Andersson inte själv vill säga att han har svårt att förklara det – och det är möjligt att det finns lojala klubbstyrelser på sina håll – men uppenbart var i alla fall att de fackliga företrädarna från Hällefors, Smedjebacken, Boxholm och Halmstad var påtagligt bekymrade över de nya rekonstruktionslån med subventionsinslag som man skulle tilldela SSAB och framför allt Luleåanläggningen.

Jag tycker att det även finns anledning att påpeka att konkurrensförhållandena snedvrids mellan de mellansvenska verken och SSAB. Det kan inga villkormöjligheter i världen ändra på. Det kommer alltid att vara så att om ett stålverk får statssubvention för att göra en investering, då får det en väldigt billig investering jämfört med dem som övriga stålverk kan göra. Just genom att, som Sivert Andersson säger, tidigare lägga investeringar inom SSAB stärks ju konkurrenskraften gentemot både svenska och utländska verk.

Hur går det med protektionismen inom den europeiska gemenskapen, när man går in med nya statssubventioner? Hur går det med de mellansvenska verken? Hur skall man känna sig i Oxelösund när det enligt vad som har aviserats skall satsas ytterligare 400 miljoner, men regeringen av regionalpolitiska skäl är beredd att koncentrera satsningarna på verken uppe i norr?

Anf. 122 SIVERT ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill bara konstatera att den satsning som nu görs på SSAB kommer att ge en välbehövlighet att konkurrera med de utländska stålverken. Vad beträffar insatser av statliga medel tror jag att de insatser vi har fått göra här i Sverige får betraktas som småpotatis, om man jämför med vad som har satsats och framför allt med vad som kommer att satsas i form av statssubventioner inom EG. Jag tror inte den risk Per Westerberg talade om är så stor f. n.

Förste vice talmannen anmälde att Per Westerberg anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Anf. 123 PAUL LESTANDER (vpk):

Fru talman! I dag kommer riksdagen att fatta beslut om angelägna framtidsfrågor för Norrbottens län. Besluten kommer också att ha stor betydelse för två av de företag som staten driver i länet, ASSI och LKAB. De finansiella rekonstruktioner som nu genomförs är nödvändiga. Däremot räcker inte dessa tillskott till några offensiva, samhälleligt nödvändiga satsningar inom dessa företag, t. ex. insatser för att få till stånd högre förädlingsgrad, restproduktutvinning och vidgad industriell verksamhet inom företagen.

Ett projekt inom ASSI:s verksamhetsområde var tillverkning av tonträ. Det är senvuxen norrbottnisk gran som kvartssågas. Försök med sådan produktion har bedrivits på två håll. ASSI har försökt i Bälunge utanför Luleå. Domänverket har också drivit ett mera storskaligt försök i Brännbergssågen utanför Boden. Nuläget är att det inte pågår någon tillverkning av tonträ någonstans i Norrbotten. Det finns heller inga medel anslagna för investeringar i lämplig teknik, marknadsföringsinsatser eller utvecklingsarbete för tonträ tillverkning.

Marknaden för tonträ kan bli mycket stor. Det japanska företaget Yamaha, som visat intresse för svenskt tonträ, tillverkar exempelvis 380 000 pianon varje år. Det finns andra intresserade tillverkare av pianon och cembalor. Starka skäl talar alltså för en satsning på detta projekt. Från industripolitisk synpunkt bör man tillvarata en intressant produkt där ett nationellt kunnande finns och en råvara från vårt land kan förädlas. Från ekonomisk synpunkt bör kapital och arbete som redan satsats i detta projekt tillvaratas. Energipolitiskt uppnås ett högre produktvärde på samma volymmängd och mindre energiförbrukning vid hög förädling.

Tonträ tillverkning bör ingå som en del i satsningen på att utveckla näringslivet i Norrbotten, skapa sysselsättning och tillvarata länets råvaror.

Näringsutskottet hänvisar i sin skrivning till att uppslaget f. n. bearbetas av länsstyrelsen i Norrbottens län och anser mot den bakgrunden att riksdagen inte bör ta något sådant initiativ som föreslås i motionen 2024.

Påståendet att länsstyrelsen i Norrbotten bearbetar tillverkningsidén är inte korrekt. Länsstyrelsen gav ASSI ett villkorlån, som avskrevs när ASSI upphörde med sin försöksverksamhet. Brännbergssågen, ett av domänverksföretagen, bedrev också sågning en period. Numera sågas inget tonträ i Norrbotten. Länsstyrelsen har ingen verksamhet i gång för att driva idén till en industriell lösning.

Så till förhållandena vid LKAB och hur problemen där borde lösas. Som vpk tidigare framhållit borde ett statligt handels- och bytesbolag bildas. Detta bolag skulle kunna få en mycket stor betydelse för att öka LKAB:s marknadsandelar. Men den absolut viktigaste frågan för utvecklingen i malmfälten är uppbyggnaden av nya gruvanknutna verksamheter, där man tar till vara det utbrutna materialet, inte bara till järnmalm. Vpk har sammanfattat sin syn på detta i den under allmänna motionstiden avlämnade partimotionen En strategi för malmfälten och LKAB. Jag citerar direkt ur motionen:

”Under åren har en lång rad av förslag på konkreta industriprojekt, kopplade till LKAB:s verksamhet, lagts fram från enskilda, politiska och fackliga organisationer. Förslagen har ett gemensamt, nämligen att öka förädlingen vid företaget, ett krav som fått allt bredare stöd bland Norrbottens befolkning. Vi vill särskilt rikta uppmärksamheten på följande förslag: handlungödsselfabrik, järnsvampverk, apatitverk till MalMBERGET och ett s. k. avfosforiseringsprojekt knutet till utvinning av sällsynta jordartsmetaller.

De ekonomiska och tekniska förutsättningarna för en satsning på dessa projekt utreds f. n. i malmfältsutredningen. Vi menar att resultaten från utredningen bör ligga till grund för en skyndsamt satsning på projekten. Ett förverkligande av dessa i Norrbotten väl förankrade förslag skulle medföra den nödvändiga breddningen av LKAB:s verksamhet. Det skulle också innebära en omprövning av rovdriftstänkandet för järnmalmsbrytningen.

En satsning på ett avfosforiseringsprojekt skulle dessutom innebära en förhöjd kvalitet på malmen genom att fosforhalten kan sänkas. Den samtida utvinningen av sällsynta jordartsmetaller skulle ge ett stort ekonomiskt tillskott som aktivt kan bidra till att förverkliga förslagen.

Vi vill i detta sammanhang hänvisa till den motion där frågan om beredskapsproduktion av vissa produkter i Norrbotten behandlas. Handlungödseltillverkning, järnsvampstillverkning och utvinning av sällsynta jordartsmetaller berörs i den motionen.

Industrin i malmfältskommunerna har genom åren stått och fallit med LKAB:s järnmalmsgruvor. Speciellt utpräglad är detta i Kiruna. Övrig industri som finns i regionen är till stor del knuten till LKAB. Från LKAB fristående företag är sällsynta. Det innebär att en kris vid LKAB, som den vi nu upplever, får stora negativa effekter.

I en strategi för malmfälten är det därför viktigt att bygga upp en industriverksamhet som inte direkt är beroende av LKAB. Vi vill i det sammanhanget peka på några möjliga utvecklingsområden.

Verkstadsindustrin har möjlighet att utvecklas. De nya rön som kommer fram vid forskningsgruvan i Kiruna och som kräver nya produkter bör enligt vår mening utvecklas av verkstadsföretag i malmfälten.

Elektronikindustrin och finmekaniken är ett annat område, där en industriverksamhet är möjlig att utveckla. Även här finns forskningsresurser i området, exempelvis Kiruna Geofysiska Institut och Esrange.

Turistnäringen bör ha stora möjligheter att utvecklas. Den nya riksvägen till Norge kommer helt naturligt att medföra en ökad turism i området.

Inom området finns en rad energitillgångar. Torvtillgångarna är omfattande. Grafitskiffarna i Vittangi är ett annat exempel. Förutom att vi anser att energitillgångarna skall utnyttjas för industri och hushåll kan det också vara värt att studera möjligheten till inrättandet av ett torvforskningslaboratorium. Där skulle olika typer av processer kunna studeras, exempelvis utvinning av ammoniak och metanol.

Ytterligare områden där projekt bör studeras är exempelvis inom fisket, jordbruket, skogen och rennäringen. Ett flertal av förslagen studeras i

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

malmfältsutredningen. De satsningar utredningen fastnar för bör ingå i den föreslagna strategin.

Som framgår bygger den framlagda strategin på att LKAB även i fortsättningen skall vara av stor betydelse för malmfälten. Samtidigt är det, vilket också framgår av texten, nödvändigt med satsningar utanför järnmalmområdet. Den presenterade strategin kan enligt vår mening genomföras endast om staten tar huvudansvaret och möjliggör en planmässighet i dess förverkligande."

Så långt motionen. Näringsutskottets majoritet avvisar nu i huvudsak de yrkanden som finns i de här redovisade motionerna. I en del fall hänvisas till pågående utredningar. I ett fall – tonträprojektet – hänvisas till en beredning som inte alls pågår. Det här kan inte tolkas på mer än ett sätt. Inom en nära framtid kan inte Norrbottens befolkning vänta sig någon ny politisk inriktning där förädling ersätter rovdrift, där statens företag används som en motor för en industrialisering av länet, där export av lägförädlade råvaror och halvfabrikat från länet kompletteras med en planmässig utbyggnad för en omfattande förädling av de råvaror som finns i så stora mängder i vårt län.

Fru talman! I en motion av Kerstin Nilsson till den proposition vi nu diskuterar behandlas förhållandena i östra Norrbotten. I ett särskilt yttrande av John Andersson från vpk framhålls bl. a. följande:

"Motionen innehåller en omfattande uppräknig av områden där det finns naturresurser som kunde bidra till områdets utveckling. Den innehåller också en beskrivning av hur motsvarande tillgångar och kunskapsefterfrågan tas till vara i Finland. I motionen nämns också det förädlingsprojekt som bedrivits kring den senvuxna norrbottniska granen med försök att genom kvartssågning av utvalda stockar få fram en produkt lämplig för musikinstrumenttillverkning. Det i motionen visade intresset för denna industrigen motsvaras dock inte av något konkret yrkande. Detta är att beklaga då vpk i en motion till årets riksdag föreslagit att riksdagen av regeringen skall begära åtgärder för att sätta i gång tillverkning av tonträ. Här finns ändå möjligheten att vid behandling av den motionen driva denna fråga till en ur norrbottnisk synpunkt tilltalande lösning. Vpk delar motionärens uppfattning att det finns stora outnyttjade naturresurser i östra Norrbotten. Vi har också den uppfattningen att mottagningskapaciteten är för låg. I takt med ett ökat tillvaratagande bör också förädlingskapaciteten byggas ut.

Några krav på åtgärder eller investeringar för att förbättra mottagningskapaciteten innehåller inte motionen. Inga förslag läggs om finansiering eller utredningar av förädling av naturprodukter. Med hänsyn till att direkta krav i den riktningen inte framförs nöjer sig vpk i detta sammanhang med detta särskilda yttrande."

Fru talman! Propositionen om utveckling i Norrbotten löser inte länets problem. Om Svappavaara läggs ned och andra neddragningar inom LKAB genomförs, blir slutresultatet att än flera norrbottningar ställs utan jobb. Några utvecklingsinsatser inom våra basindustrier planeras inte. Näringsutskottet ersätter en konstruktiv analys av tonträprojektet med falska

påstående om att länsstyrelsen i Norrbottens län bearbetar projektet. Näringsutskottet tillstyrker också en nedläggning av Svappavaara. Denna åtgärd är helt felaktig. Vpk kräver att man beslutar om fortsatt drift vid gruvan.

Thage G. Peterson har från kammarens talarstol uppmanat oppositionen att lägga konkreta förslag. Jag avser inte att öronmärka förslagen. Är de bra kommer de att behandlas positivt.

Ungefär så här lät det:

Då vill jag till regeringen ställa frågan: Är tonträprojektet tillräckligt bra? Kommer regeringen att tillse att produktion kommer i gång? Näringsutskottets skäl för avslag, att länsstyrelsen bearbetar ärendet, saknar grund. Skälen för avslag har alltså bortfallit.

Fru talman! Jag yrkar bifall till samtliga vpk-reservationer.

Anf. 124 KERSTIN NILSSON (s) replik:

Fru talman! Med anledning av att Paul Lestander nämnde mitt namn och berörde motion 2264 vill jag helt kort säga följande.

Genom motionen har vi för östra Norrbottens vidkommande uppnått ett delmål, nämligen att utskottet har uppmärksammat de specifika problem som finns i gränsbygden och östra Norrbotten. Av utskottets positiva skrivning framgår att situationen där vinner i uppmärksamhet och tyngd hos industriministern och andra statsråd i den nya regeringen, i det nya kanslihuset.

Arbetslösheten i östra Norrbottens fem kommuner är nämligen fyra gånger högre än riksgenomsnittet och dubbelt så hög som i Norrbotten i genomsnitt.

Det är bra att gränsbygden Tornedalen uppmärksammas av utskott, statsråd och – som i vanliga fall – politiska motståndare, som sker här i dag.

De projekt som Paul Lestander tar upp bearbetas av länsstyrelsen, enligt utskottets skrivning.

I de här frågorna, som gäller regionalpolitiska satsningar på 200 milj. kr., förlitar vi oss mest på utskottets skrivning och på industriministerns uttalade viljeyttring.

I dag är det islossning i Norrbotten. I dag bör det också vara så att säga julaftonsstämning i vårt största län – en fjärdedel av Sverige. En sådan här dag tvistar man inte om "klapparnas storlek" i olika bygder – det känns väl igen. Låt oss glädjas med dem som är glada! Det handlar om glädjen att giva och taga. Jag sade att det för dagen bör vara julaftonsstämning, och därför bör vi enas om utskottets hemställan.

Anf. 125 PAUL LESTANDER (vpk) replik:

Fru talman! Det är klart att detta ärende hade vunnit i tyngd om det också hade förelegat yrkanden. Om det nu är så att de här sakerna faktiskt behandlas i länsstyrelsen kan man ställa frågan: Varför väcktes det över huvud taget en motion? Är frågorna redan under behandling?

Jag har inte tvistat med någon om klapparna – det måste jag säga till Kerstin Nilsson, även om jag inte kan citera Bibeln med samma inlevelse som hon om att giva och taga.

Anf. 126 KERSTIN NILSSON (s) replik:

Fru talman! Enligt uppgifter bearbetas f. n. dessa frågor, efter inlämnade förslag, av länsstyrelsen. I den mån som dessa beslut om de regionalpolitiska satsningar som kan göras, enligt de medel som regeringen har föreslagit, är det att önska att ledamöterna i styrelsen för länsstyrelsen, oavsett partifärg, iakttar den anda och mening som uttalas i utskottsmajoritetens hemstäl-lan.

Anf. 127 PAUL LESTANDER (vpk) replik:

Fru talman! Till Kerstin Nilsson: När det gäller tonträprojektet har jag i dag varit i kontakt med dels länsplaneringsdirektören i Norrbottens län, dels byrådirektören på länsstyrelsen i Norrbottens län. Båda hävdar att tonträprojektet inte är föremål för någon bearbetning i länsstyrelsen. Vill Kerstin Nilsson hävda att de här topptjänstemännen i vår länsstyrelse ljuger, så säg det rakt ut! Men jag hävdar att det jag har påstått här är korrekt.

Förste vice talmannen anmälde att Kerstin Nilsson anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 128 KARL-ERIK HÄLL (s):

Fru talman! Även om jag vid denna timme inte riktigt orkar med att känna julstämning, är det ganska trevligt att vara Norrbottensföreträdare i riksdagen i dag. När man dessutom som jag kommer från malmfälten känns det ganska bra att nu få vara med och diskutera och fatta beslut om den här propositionen, och på det sättet vara med och fullfölja det arbete som vi hemma i länet börjat med, nämligen utvecklingsplanen för Norrbotten.

Jag vill påstå att denna proposition är av avgörande betydelse när det gäller vårt läns framtid. Jag vill även påstå att den speciellt har betydelse när det gäller utvecklingen i malmfälten.

Under arbetsmarknadsutskottets del i denna debatt har det tydligt framgått bl. a. hur arbetsmarknadssituationen ser ut i skilda delar av länet. Och det är helt riktigt när man inom ramen för malmfälten framhåller Kirunas speciellt svåra situation.

Jag vill emellertid, fru talman, göra en kommentar till den beskrivning som man i detta betänkande gör när det gäller gruvan i Malmberget: "Malmberget i Gällivare kommun är i dag en gruva som ur kvalitetssynpunkt inte längre inger oro."

I dag och på kort sikt är det ett riktigt påstående, men det är ett konstaterande som lätt kan få läsaren eller lyssnaren att tro att det därmed i alla delar är gott och väl beställt med gruvan i Malmberget. Så är det tyvärr inte. Malmbergsgruvan har under en lång följd av år beretts för en väsentligt lägre produktion än vad den från början var avsedd för. I den processen har

det ingått sådana inslag som att man har avbrutit brytningen i stora delar av gruvan, men kvarlämnat vissa mängder av s. k. hematitmalm, och naturligtvis har man inte heller bedrivit tillredningen på ett sådant sätt att man utan besvär nu kan klara den nära nog fördubbling av produktionen som det är fråga om.

När man nu på detta sätt pressar upp volymen i Malmbergsgruvan, skall man vara klar över att man troligtvis gör detta fram till den dag då man har bemästrat de besvärliga kvalitetsproblemen i Kirunagruvan. Det är ett problem som måste angripas med stor skyndsamhet. Jag vill utan överdrift säga att kvalitetsproblemen i Kiruna – när det gäller malmen – hör till de största och besvärligaste frågorna inom järnmalmsbrytningen och LKAB.

Den dag då man har klarat av dessa problem blir det naturligt att den större volymen kommer att brytas i Kiruna, där man har de lägre brytningskostnaderna. Jag är i dag oroad över att gruvan i Malmberget då på nytt kommer i ett besvärligt läge – och kanske rent av i ett besvärligare läge – än vad man har i dag.

Detta kan naturligtvis undvikas om man använder den tidsfrist man nu har på rätt sätt, och ser till att man den dagen genom aktiva insatser bryter det ensidiga beroende av den direkta malmbrytningen som vi har i dag. Därför måste alla ansträngningar göras för att öka graden av förädling av gruvans produkter och för att bygga ut nya och från gruvhanteringen rimligt oberoende sysselsättningar.

Detta avsnitt har tidigare tagits upp i debatten. Bl. a. sade Per-Ola Eriksson när han återopade valrörelsen med dess löften och alla de utspel som gjordes där: Var är apatitverket i Malmberget? Det frågar Per-Ola Eriksson, som tillsammans med mig sitter i malmfältsutredningen. Han och jag är ett par av de ledamöter i den här kammaren som bättre än några andra vet var denna fråga befinner sig, nämligen att den är under behandling i malmfältsutredningen.

Jag tror att det finns andra angelägna frågor som måste bearbetas under den här tiden, och jag har velat fästa uppmärksamheten på att man måste använda denna respittid väl och fatta kloka beslut för den tid vi har framför oss. Detta har jag, fru talman, velat säga utan att ett ögonblick ifrågasätta de ansträngningar som nu görs för att snabbt lindra krisen i Kiruna.

Jag skall nu övergå till att behandla de avsnitt av näringsutskottets betänkande nr 38 som jag har att företräda, nämligen LKAB, inkl. Svappavaara, och Regioninvest i Norr samt de frågor som berörs i reservationerna 16, 17, 18, 19, 21 och 22.

LKAB:s besvärliga situation och de åtgärder som företagets ledning och styrelse har vidtagit för att bemästra situationen framgår med all önskvärd tydlighet av vad utskottet anför.

Den miljard som anslås till finansiell rekonstruktion och till avskrivning av anläggningstillgångar och varulager är helt nödvändig och motiveras i huvudsak av att företagets produktionsapparat har en teoretisk kapacitet på över 30 miljoner ton per år och att denna produktionsapparat nu skall användas för en årsproduktion som ligger under halva denna kapacitet.

Om varulagret, dvs. den malm som ligger lagrad bl. a. i Narvik och som i kvalitetshänseende inte är en fullvärdig malm, kommer att säljas, så kommer det med stor säkerhet att ske till avsevärt nedsatt pris.

Jag konstaterar att utskottet är enhälligt i sin tillstyrkan av propositionen på denna punkt. Men sedan blir det, fru talman, sämre beställt med enigheten.

När det gäller de 340 milj. kr. som regeringen anser nödvändiga för att ge de avskedade och de avskedshotade LKAB-anställda en rimlig förutsättning att få ett nytt arbete eller en möjlighet till utbildning för ett nytt arbete så reserverar sig moderaterna. Samma sak gäller de 41,3 milj. kr. som anslas för att man skall kunna skapa det rådrum genom förlängda uppsägningstider som så väl behövs för att företaget och samhället skall kunna klara av denna svåra uppgift.

Man vägrar från moderat håll att vara med på detta och hänvisar till de medel som tidigare har anslagits och till omprioritering av sådana medel bl. a. inom Norrbottens län.

Per Westerberg sade att moderaterna inte ville vara med om att på det här sättet satsa pengar för att skapa tillfälliga sysselsättningar. Får jag fråga: Varför tillfälliga? Skulle man inte möjligen kunna tänka sig att man inom ramen för dessa medel skulle kunna åstadkomma permanenta arbetstillfällen – om det finns något som kan kallas permanenta arbetstillfällen? Vi tror i varje fall att det skulle vara möjligt. Jag tycker inte att det hjälper med sådana här omskrivningar. Det står för mig helt klart att moderaterna tydligen anser att de avskedshotade gruvarbetarna inte behöver något speciellt stöd i denna svåra situation.

Gruvarbetarna hälsar och tackar för detta utomordentligt klara besked om moderaternas värdering av deras tidigare gjorda insatser och för omsorgen om deras framtid.

Jag yrkar avslag på den moderata reservationen nr 5.

Forskning och utveckling brukar vara ett omhuldat begrepp i den politiska debatten, men om det gäller forskning och utbildning inom gruvhanteringen, och gäller det därtill statliga medel till den speciellt inrättade forskningsgruvan i Kiruna, då vill inte moderaterna vara med. Man går i reservation nr 6 så långt att man t. o. m. ifrågasätter verksamheten vid denna anläggning, trots att det borde stå helt klart även för moderaterna i denna kammare hur viktigt det är med forskning och utveckling på det här området. Mot denna bakgrund är det – det medger jag gärna – konsekvent att man också yrkar avslag på förslaget om att anslå pengar för detta ändamål. Tyvärr leder denna konsekvens till att man i grunden försämrar förutsättningarna för en framtida effektiv och konkurrenskraftig svensk gruvhantering.

Med anledning därav vill jag yrka avslag på reservation nr 6.

När det gäller gruvan i Svappavaara och den nu föreslagna avställningen av driften där så är detta naturligtvis ett mycket drastiskt beslut både för de anställda och för den bygd där gruvan ligger. Det är emellertid, fru talman, litet märkligt att trots att driften vid denna gruva nu har legat nere i mer än ett och ett halvt år, så har ingen företrädare för vare sig centern eller vpk här i

kammaren tidigare sagt ett ord om detta – i varje fall inte som jag har hört.

Elver Jonsson sade att det under valrörelsen sannerligen inte var tal om att det skulle läggas ned någon gruva. Jag vill bara påpeka att gruvdriften låg nere under hela valrörelsen. Det var under den period då man inte bröt någon malm i gruvan i Svappavaara utan körde malmbehandlingsverken och kulsinterverken med rågods ifrån gruvan i Kiruna.

Jörn Svensson ställde en fråga till Frida Berglund: Var det klokt att lägga ned den här gruvan?

Jag vill till att börja med vända mig emot uttrycket att gruvan läggs ned. Driften vid gruvan är f. n. inte i gång, det är riktigt.

När LKAB bedömde att man kunde bryta, och förhoppningsvis också sälja, upp till 25 miljoner ton järnmalm sade man att alla de här tre brytningsenheterna då skall vara i gång. Nu vet vi att dessa planer på det mest drastiska sätt har fått lov att revideras.

Om man skulle hålla driften vid denna gruva i gång – vilket alltså inte har skett på ett och ett halvt år – innebär detta att man i båda de andra gruvorna, eller någon av dem, skulle få dra ner produktionen med motsvarande volym. Hade man gjort denna neddragning av produktionsvolymen i Kirunagruvan, skulle det ha medfört den komplikationen att man där inte heller hade fått ut den apatit som man i dag får ut i den direkta produktionen vid kulsinterverket.

Jag vill därför säga att jag i den rådande situationen har förståelse för att man gjorde på det här viset. Varken i Kiruna eller i Gällivare-Malmberget finns det en arbetsmarknad som skulle kunna ge de övertaliga gruvarbetarna bättre förutsättningar för att få ett nytt arbete än det finns i Svappavaara – dvs. förutsättningarna är praktiskt taget obefintliga.

Jag menar att man i det fallet har handlat riktigt. Det är naturligtvis alldeles för tidigt att ha någon uppfattning om verkningarna av de förslag regeringen har fört fram beträffande Svappavaara. En sak är emellertid alldeles klar, nämligen att utskottet har uttalat sig för att gruvdriften i Svappavaara omedelbart skall sättas i gång när marknaden så tillåter.

Jag tror att man kommer sanningen närmast om man säger att själva gruvdriften i Svappavaara förmodligen inte kommer i gång på länge än. Att hela LKAB:s kulsintertillverkning i övrigt i dag går med full produktion skulle kunna inge vissa förhoppningar. Om ytterligare order på kulsinter skulle komma in, förefaller det mig som om det finns gott hopp om att man på nytt skulle kunna köra i gång malmbehandlingsverket och kulsinterverket i Svappavaara. Om så skedde skulle vi på en gång återföras till den situation som förelåg innan beslutet om att driften skulle läggas ned fattades.

I reservation nr 4 yrkar centerns företrädare att driften skall hållas i gång ytterligare ett år – underförstått att om ingenting händer under det respitåret skall driften läggas ned. Jag tror att gruvarbetarna i Svappavaara betackar sig för att bli behandlade på det sättet. Jag tror inte att det är ett bra alternativ.

Man hänvisar i sin reservation till att det under det året skall vidtas

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

åtgärder som skapar ny sysselsättning. Detta är ju vad propositionen i allra högsta grad är inriktad på. Det var alltså inget nytt i detta sammanhang.

Vpk vill, som det har sagts tidigare, inte alls vara med om någon nedläggning. Man säger att gruvan skall hållas i drift, och man pekar i reservationen på att man därvid skall se på den, som det heter, kalkylerade efterfrågan på järnmalm i Sovjetunionen och i Ungern.

Jag kanske inte rätt förstår finessen i det här med kalkylerad efterfrågan. Men som tidigare sagts, bl. a. av industriministern, har man gjort konkreta framställningar till bl. a. Sovjetunionen i syfte att försöka åstadkomma just det som vpk anför i sin reservation. Jag tycker att detta liknar det berömda halmsträet. Så mycket är ju alldeles klart som att företagets ledning inte har sparat någon möda i sina försök att sälja mera LKAB-malm på världens malmmarknader – tyvärr med betydligt sämre resultat än vad man hoppades på.

Herr talman! Med detta yrkar jag avslag på reservationerna 7 och 8.

I reservation 16 föreslås att regeringen skall vidta sådana åtgärder som bryter den nu så ensidiga industristrukturen i Norrbotten. Utskottets majoritet anser att detta nästan precis är vad propositionen syftar till med sina olika förslag. Bl. a. föreslås att ytterligare 15 milj. kr. skall ställas till den regionala utvecklingsfondens förfogande för detta ändamål. Länsstyrelsen har fått regeringens uppdrag att i samarbete med utvecklingsfonden utarbeta ett industripolitiskt handlingsprogram för länet. Till detta kan läggas att malmfältsutredningen enligt sina direktiv skall lägga fram sådana förslag som kan ge malmfältskommunerna en mera differentierad industristruktur. Även de yrkanden som framställs i reservation 17 om nya färdigvaruindustrier torde med det anförda vara tillgodosedda, varför jag yrkar avslag på reservationerna 16 och 17.

I fråga om reservation 18 om överföring av skog från domänverket har vi framhållit att jordbruksutskottet tidigare har behandlat samma yrkande. Vi hänvisar till det utlåtande över den motionen som jordbruksutskottet har gjort. Jag yrkar med detta avslag på reservation 18.

Vi kommer då in på frågan om JAS-projektet och dess inverkan, som berörs i reservation 19. Om detta skall jag inte säga mera än att hänvisa till vad som tidigare har sagts i debatten. Industriministern var ju också inne på detta i sitt inlägg. Tidigare har både försvarsministern och statsministern poängterat det angelägna i att man i samband med den här satsningen även ser till att man får styrningseffekter till Norrbotten.

Vad beträffar den i reservation 21 omnämnda tillverkningen av s. k. tonträ som Paul Lestander berörde, har utskottet fått uppgift om att länsstyrelsen i Norrbotten redan behandlar denna fråga. Är det nu så att den marknadsbild som Paul Lestander talade om är verklighet, förefaller det som om man skulle kunna hitta ett uppslag för ny tillverkning i Norrbotten. Jag är ganska övertygad om – och det tror jag Paul Lestander håller med mig om – att om förutsättningarna finns kommer länsstyrelsen i Norrbotten att göra allt för att denna produktion skall komma till stånd. Men vi har velat avstyrka reservationen, och jag yrkar alltså avslag på den.

Herr talman! Till slut några ord om reservation 22 angående Regioninvest i Norr. Vad utskottet förutom moderaterna är helt enigt om är att verksamheten vid Regioninvest i Norr skall fortgå oförändrad i avvaktan på att den nya proposition i ärendet som regeringen aviserat har behandlats av riksdagen och denna därvid fattat ett annat beslut. För att detta skall vara möjligt erfordras pengar. Därför har utskottets majoritet i sin skrivning understrukit medelsbehovet och föreslår riksdagen att ge regeringen detta till känna.

Moderaterna anser tydligen att man kan avvakta denna proposition, eftersom den snart kommer att läggas på riksdagens bord. Att sedan riksdagen inte kan behandla denna proposition förrän sent i höst och att det under tiden fram till dess behövs pengar, bekymrar av allt att döma inte moderaterna.

Därför, herr talman, ber jag till sist att få yrka avslag även på reservation 22 och bifall till näringsutskottets hemställan i betänkandet 38 på alla de punkter jag har berört.

Under detta anförande övertog talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 129 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag ber om kammarledamöternas överseende för att jag, trots att debatten pågått i tio timmar, något kommenterar Karl-Erik Hälls anförande. Jag vill bara helt kort säga till vännen Karl-Erik Häll att det finns skäl för de frågor som jag i dagens debatt ställt beträffande apatitverket, och jag skall något förklara varför jag ställt dem.

Karl-Erik Häll påstår att jag sitter med i malmfältsutredningen. Det är inte sant. Jag satt i ett inledande skede med i malmfältsutredningen som företrädare för glesbygdsdelegationen, eftersom det handlade om glesbygdsfrågor, men i december fick jag ett brev från industriministern där han förklarade att mitt mandat hade upphört. Därför vet jag heller ingenting om apatitverkets situation i dag, och det var anledningen till att jag ställde mina frågor i debatten. Därmed är den punkten utredd.

Då det sedan gäller Svappavaara är jag helt medveten om att det i dag inte bryts malm i Svappavaara. Reservationen och vårt krav har dock gällt fortsatt drift av kulsinterverket i Svappavaara och situationen för de människor som jobbar vid Svappavaaraenheten. Vi menar därför, för att nu återupprepa kraven, att det hade varit bättre att ge dessa människor möjlighet att fortsätta verksamheten där. I dag kör man ju malm från Kiruna till kulsinterverket i Svappavaara, för att sedan köra tillbaka den igen. Det vore rimligare, strikt ekonomiskt räknat, att man redan i Svappavaara tog hand om malmen. Det finns därför anledning att driva verksamheten vidare under ytterligare ett år.

Under den tiden skulle vi få andrum för att göra alla tänkbara ansträngningar och för att använda alla de medel som kan stå till buds för att finna alternativ sysselsättning. Vi kan då också invänta det resultat som

förhandlingsgruppen skall komma fram till. Jag önskar den framgång i dess strävanden att komma fram till konkreta projekt. Sådana behövs i den här regionen.

Nog hade det varit tacknämligt om Karl-Erik Häll hade visat samma omsorg om människorna i Svappavaara, 6 mil från hans bostadsort, som den gången då socialdemokraterna gav andrum åt människorna på varvsorterna.

Anf. 130 PER WESTERBERG (m) replik:

Herr talman! Karl-Erik Häll använde några hårda ord och tog närmast till brösttoner i fråga om gruvarbetarna, med anledning av att vi inte vill bevilja den respit som föreslås i propositionen, i form av extra anslag om ca 400 milj. kr. för att förlänga uppsägningstiden.

Jag vill först och främst påpeka för Karl-Erik Häll att den respit han vill ge gruvarbetarna i Kiruna utöver vad vi vill bygga på ungefär samma resonemang som det som centern och vpk för om Svappavaara. Vi har pekat på det s. k. omställningsbidraget, ett särskilt bidrag som skall utbetalas i de fall där normala arbetsmarknadspolitiska insatser inte hjälper utan där man måste gå utöver sådana. Det skall vara på orter som drabbas särskilt hårt av en nedläggning på ett företag och som har en mycket besvärlig arbetsmarknadssituation. Det skall vara fråga om stora personalavgångar innan man sätter in omställningsbidraget. Det är ett förhållandevis nytt bidrag, som möjliggör en ordnad övergång till en lägre personalstyrka.

Därutöver har vi varit med om att tillstyrka förslaget om 1 000 milj. kr. för förstärkning av likviditeten och soliditeten i LKAB, för att ge den finansiella styrka för LKAB som behövs för att man skall kunna bibehålla eventuell övertalig personal som man inom en snar framtid ånyo kan behöva. Förslaget ger alltså den handlingsfrihet som behövs i Kiruna.

Vad avser forskningsgruvan har vi i likhet med flera ledande företrädare för LKAB tillåtit oss hysa vissa tvivel om värdet av densamma. Vi har därför inte ansett att några särskilda pekpinnar från riksdagen behövs på den punkten utan menar att den finansiella styrkan inom företaget räcker för att man skall kunna göra erforderliga inköp i avvaktan på den utvärdering som är aviserad.

Beträffande småföretagen och domänverkets hjälp till strukturrationaliseringen av jordbruket viftar Karl-Erik Häll väldigt snabbt undan reservationerna i den frågan. Jag vill ändå peka på att småföretagandet kan vara en mycket stark och bra sysselsättningsfaktor inom Norrbotten, om man kunde få det att expandera där genom någon form av extra insatser, så att man inte bara satsar på de råvarubaserade industrierna. Småföretagen ger en stabilare arbetsmarknadssituation än de andra som kan bli aktuella.

Jag tycker också att kallsinnigheten till att låta domänverket hjälpa till med rationaliseringar inom skogsbruket och jordbruket är något beklämmande.

Anf. 132 JÖRN SVENSSON (vpk) replik:

Herr talman! En kort kommentar i denna sena timme rörande Svappavaara:

Gruvarbetarnas representanter därifrån var hos oss i näringsutskottet, och de framförde där sin mening. Den skiljde sig från den som Karl-Erik Häll här i dag har företrätt. Det är vad de framförde inför utskottet som vi från vpk:s sida har försökt följa; det har väglett våra ställningstaganden. Sedan må Karl-Erik Häll säga vad han vill.

Vi inser mycket väl dimensionerna i gruvnäringens problem. Men vi tycker att ni jagar fram med nedläggningen litet väl snabbt. Att betala kostnaderna för fortsatt drift under en tid framöver, tills man ser hur marknaden utvecklas, kan inte vara dyrare än att tvingas utbetala ännu större summor i arbetslöshetsunderstöd – samtidigt som man går framåt på den destruktiva linje som ni vill gå, genom att dränera och försvaga socialförsäkringssystemet i ett försök att följa någon sorts nyliberalt frizonstänkande.

Anf. 132 PAUL LESTANDER (vpk) replik:

Herr talman! När det gäller tonträprojektet föreligger det inget sådant ärende hos länsstyrelsen. Det är nödvändigt att aktualisera projektet i riksdagen just därför att det f. n. inte finns något företag som har någon lokaliseringsansökan inne. Det finns ingen framställning om att länsstyrelsen skall bearbeta projektet. Allt vad som påstås i näringsutskottets betänkande om bearbetning i länsstyrelsen är felaktigt, enligt byrådirektören och planeringsdirektören i länsstyrelsen i Norrbottens län.

Med det som bakgrund behövs alltså ett initiativ från riksdagen.

Jag är ganska tillfredsställd med att man hädanefter inte skall öronmärka förslag, utan att de skall behandlas lika oavsett vem som kommer med dem. Om inte riksdagen fattar det beslut som vi vill hoppas jag därför att regeringen skall ta initiativ som för frågan framåt.

Anf. 133 KARL-ERIK HÄLL (s) replik:

Herr talman! Till Per-Ola Eriksson vill jag säga: Per-Ola Eriksson vet precis hur uppläggningsen ser ut när det gäller apatitverket. Per-Ola Eriksson var med när man i utredningen engagerade de människor som skall se till detta tillsammans med planerna och undersöka möjligheterna att i samband med detta utvinna de s. k. sällsynta jordartsmetallerna.

Följaktligen menar jag att det i alla fall är anmärkningsvärt att nu efterfråga var frågan om apatitverket befinner sig. Dessutom vet Per-Ola Eriksson att apatitverket fortfarande är ett intressant objekt inom ramen för malmfältsutredningens arbete.

När det sedan gäller den fortsatta driften av kulsinterverket vill jag säga till Per-Ola Eriksson att om han menar att man på ett år skulle använda pengar i den omfattning som centern föreslår för att producera malm och kulsinter, föreställer jag mig att Per-Ola Eriksson väl inser vilken situation man därmed skapar. Jag är helt övertygad om att Per-Ola Eriksson, om han skulle vara uppriktig, liksom jag tycker att man kan använda de här miljonerna på ett

mer konstruktivt sätt än att spä på de redan besvärliga malmlagren, som man också får anslå stora pengar för att skriva ner värdet av. Jag frågar mig nu: Var är den sedvanligen efterfrågade affärsmässiga principen för den här typen av arbete? Centerpartiet brukar minsann inte vara det första partiet som föreslår att man skall använda statliga medel på det här sättet. Om det är meningen, skulle jag alltså förvänta mig att centerpartiet framöver inte kommer att ställa några lönsamhetskrav på verksamhet som skall ske vid gruvorna: i vart fall inte vid gruvan i Svappavaara.

Till Per Westerberg vill jag beträffande pengarna för uppsägningstider och för särskilda åtgärder säga att vi gör den bedömningen att de medel som finns anslagna inte räcker till. Per Westerberg vet väl att det redan i den egna motionen fattas 100 miljoner. Därigenom kommer man också att få betydligt mindre pengar till sysselsättningskapande åtgärder. Det är mot den bakgrunden jag faller det hårda omdömet att det vittnar om att man inte har någon omsorg om gruvarbetarna i denna specifikt besvärliga situation.

Jörn Svensson! Jag förstår naturligtvis mycket väl situationen för de människor som bor i Svappavaara. Men jag vill vidhålla att det är litet grand av yrvakenhet när man skriver om att gruvdriften skall tas upp och att gruvdriften har lagts ned. Faktum är att det är riktigt det jag talar om, nämligen att gruvan inte har varit i gång på ett och ett halvt år. Det hade varit ganska angeläget att man redan när gruvdriften upphörde hade sagt något om det. Men det var väl så med er också som det var med oss och med gruvarbetarna i Svappavaara – man väntade sig att de ansträngningar man gjorde för att sälja mera malm skulle leda till resultat. Följaktligen skulle man därigenom kunna, precis som planerna då var, hålla i gång alla tre enheterna. Jag vill understryka att jag tror att det är rimligt att använda pengar på det sätt som föreslås i propositionen. Jag förväntar mig en ganska ordentlig effekt av de åtgärder som nu föreslås specifikt för Svappavaara.

När det gäller tonträ vill jag påstå, precis som jag har sagt förut, att vi har fått uppgiften att länsstyrelsen behandlar ärendet. Vi tror på de uppgifter som utskottet får.

Anf. 134 PER-OLA ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag skall fatta mig helt kort.

Karl-Erik Häll säger att det hade funnits anledning att använda pengar på ett mer konstruktivt sätt. Ja, det kan vara riktigt, om det nu hade funnits ett konkret alternativ att satsa pengarna på. Men i dag är de alternativ som regeringen presenterar flyttningsbidrag och inlösen av egna hem. Vi menar att det är inget konstruktivt sätt att använda pengarna för att rädda sysselsättning och en utpräglad glesbygd.

Det företagsekonomiska resonemanget skall leva kvar. Men i detta fall har vi angett ett regionalpolitiskt motiv och anslagit en regionalpolitisk syn på frågan om Svappavaara. Det är samma synsätt som facketets företrädare här presenterat. När facketets företrädare svarade på en direkt fråga från Tage Sundkvist i utskottet, var det just att de ville ha kvar verksamheten ytterligare ett år. Det är, herr talman, betydligt mer angeläget att rädda

verksamheten än Karl-Erik Häll i kväll tycks tro.

Jag vill upprepa att det hade varit önskvärt att Karl-Erik Häll, som bor sex mil från Svappavaara, hade varit lika generös mot människorna där som mot människor på 175 mils avstånd.

Anf. 135 PER WESTERBERG (m) replik:

Herr talman! Helt kort. Det omställningsbidrag vi föreslår skall utgå för att underlätta omställningarna i Kiruna har vi föreslagit med utgångspunkten att man inte bara kan låta människor tro att problem löser sig automatiskt om man förlänger uppsägningstiderna och bibehåller människorna i någon form av beredskapsarbete. Omställningsbidraget är avsett för att omställningen skall kunna ske under ordnade former.

Vi har själva pekat på i motionen att det kommer att kosta ungefär 150 milj. kr., och vi får naturligtvis ta av berört anslag. Skulle det anslaget inte räckta får man givetvis i tilläggsbudget lägga på de pengar som erfordras.

Anf. 136 JÖRN SVENSSON (vpk) replik:

Herr talman! Med anledning av ett par saker som har förekommit i detta replikskifte finns det skäl att anmärka på att det ibland tydligen sker avfärdanden av motionskrav på något lösliga grunder. Det finns anledning att uppmärksamma det.

Vi har fallet med tonträtillverkning. Vårt krav har avfärdats med hänvisning till att frågan är under beredning i namngiven instans. Det har vid kontroll visat sig att det inte förekommer någon sådan beredning.

När vi behandlade det mineralpolitiska betänkandet hade vi ett yrkande från vpk rörande tillämpningen av bioteknik. Då svarades det oss att det fick ankomma på STU – styrelsen för teknisk utveckling – att följa den frågan och ta initiativ. Vi hade veckan efter en hearing med representanter för STU, som förklarade att STU hade gjort vad som kan göras och inte följer ett sådant projekt mer än till ett visst stadium. När det sedan gäller övergången till tillämpning är det andra instanser som tar över.

Vi menar att man bör vara litet försiktig när man avfärdar bl. a. våra initiativ och förslag på det sättet, på basis av en argumentering som uppenbarligen inte har täckning.

Jag säger detta mer i förbigående. Vi får återkomma till saken.

Så helt kort åter till frågan om Svappavaara. Man får givetvis inte vara en sådan opportunist – och det är inte heller vi i vpk – att man inte, när alla chanser uppenbarligen är uttömda, kan säga: Nu måste driften upphöra, nu klarar vi inte detta, nu är det meningslöst, nu är det bättre att företa sig något annat.

Men det var så, som jag har upprepat, att vi hade Svappavaaraarbetarnas representanter i näringsutskottet. Det var inga lösliga och tomma demonstrationsparoller de förde fram. Vi hade ett seriöst samtal med dem, och vi ansåg att vi kunde tilltro dem ett sådant omdöme att vi stödde deras krav.

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Anf. 137 PAUL LESTANDER (vpk) replik:

Herr talman! Jag accepterar att Karl-Erik Häll tror på de uppgifter han får. Jag måste också få tro på de uppgifter jag har fått – om att de uppgifter Karl-Erik Häll har fått är oriktiga.

Anf. 138 KARL-ERIK HÄLL (s) replik:

Herr talman! Jag skall inte längre ta upp tiden med att diskutera med Paul Lestander vem av oss som har riktiga eller felaktiga uppgifter. Det får väl så småningom klarläggas.

Men jag vill vända mig till Per-Ola Eriksson ytterligare en gång. Var det verkligen på det sättet att de Svappavaaraanställda som hade varit i kontakt med utskottet hade ställt uttryckliga krav på att få arbete ytterligare ett år? Jag har talat med dem som jobbar i Svappavaara, och de har faktiskt krav på att få jobb i mer än ett år. Med anledning av det tycker jag att det är litet lättsinnigt att här anslå pengar över budgeten – 70 milj. kr., om det nu räcker – för att hålla i gång verksamheten ett år och förlita sig på att under det året åtgärder skall vidtas som gör att man förhoppningsvis nästkommande år kanske har en annan lösning! Eller avser centerpartiet att låta svappavaaraborna leva ett år i sänder och kanske nästa år komma och säga: Det här året gick inte att klara, och vi föreslår att man återupprepar experimentet?

Jag tycker att man inte handskas riktigt och ärligt med människor om man agerar på det sättet. Det är ren opportunistik från centerpartiets sida när man för fram – vilket Per-Ola Eriksson lyckades göra via Nordnytt i dag – att man vill anslå medel för att människor skall få jobba ytterligare ett år. Generositet eller inte, men liksom utskottsmajoriteten bedömer jag det så att de åtgärder som nu sätts in är effektiva åtgärder för att skapa annan sysselsättning i Svappavaaraområdet. Om man lyckas med det och om man dessutom får den utveckling som jag har anledning att hoppas på betyder det att malmbehandlingsverken måhända kan komma i gång och därutöver ytterligare arbeten som inte är direkt knutna till gruvhanteringen och malmbehandlingen. Och det tror jag är en betydligt bättre lösning än den ettårslösning som centerpartiet föreslår.

Talmannen anmälde att Per-Ola Eriksson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 139 ULLA ORRING (fp):

Fru talman! Under den tio timmar långa debatten har det vittnats om att inget svenskt län har drabbats hårdare av de senaste årens samhällsekonomiska problem än Norrbotten. Nedgången i samhällsekonomin har slagit med full kraft. Svårigheterna att sälja på världsmarknaden har inneburit att länets basindustrier – gruvindustrin, stålindustrin och skogsindustrin – tvingats till både nedläggning och krympning av den befintliga produktionen. Ljuspunkter kan dock noteras. Enligt en artikel i Dagens Industri ökade i Norrbotten antalet sysselsatta med 7 % medan landet i övrigt ökade med 4,3 % under de senaste sex åren.

Herr talman! Vi riskerar att i Norrland, och i Norrbotten i synnerhet, hamna ännu mer på efterkälken med de växande ekonomiska problem och med den lägre tillväxt som finns i dagens samhälle trots regeringsskiftet. All erfarenhet visar att när tillväxten avtar ökar konflikter mellan olika landsändar och mellan olika befolkningsgrupper. Vi i Norrland vill inte bli ett folk med tigarstav. Vad vi behöver är hjälp till självhjälp.

I Norrlandsdebatter framträder oftast de negativa inslagen alltför starkt. Vi får inte glömma och förneka de positiva, den styrka som ligger i människornas egna kvalifikationer, det uthålliga och sega sinnelaget.

Tyvär visat inte Norrbottenspropositionen på speciellt nya grepp för att förändra och förbättra livsvillkoren. Framtidstron och tilltron till den socialdemokratiska förmågan i detta avseende kanske bäst avspeglas i de uteblivna förstamajdemonstrationerna i Svappavaara och i Arjeplog. Medvetenheten hos människorna i Norrbotten är större nu än på 1960-talet, då under socialdemokratisk regim en stark utflyttning skedde från länet med inte mindre än 30 000 människor. I dag värderar man den egna kulturen, språket och fritidsmiljön högre än de eventuella ekonomiska vinster som följer av att flytta. Men arbete måste finnas, näringslivet och framför allt småföretagandet måste stimuleras.

Vi är alla över partigränserna överens om målsättningen – att människor i alla delar av landet skall ha tillgång till arbete, service och god miljö. Beträffande medlen har vi olika lösningar.

Ett av medlen kan vara att genom sänkta arbetsgivaravgifter stimulera småföretag att etablera sig i inlandskommunerna och att underlätta för redan etablerade att överleva.

Det beslut som togs under mittenregeringens tid om nedsättning av socialförsäkringsavgifterna i de fyra Norrbottenskommunerna Pajala, Jokkmokk, Kiruna och Gällivare var ett steg i rätt riktning. Men den av regeringen nu föreslagna sänkningen av socialförsäkringsavgifterna med 10 % i hela Norrbotten medför en relativ försämring av konkurrensläget för näringslivet i de kommuner som redan i dag har lägre avgifter. Deras relativa fördel, jämfört med situationen för t. ex. kustorterna, försvinner om hela länet får samma avgiftsnedsättning. Konkurrensförhållandet mellan norra Västerbotten och södra Norrbotten får genom förslaget en icke önskvärd effekt. Skellefteåområdet, som utgör ett utpräglat småindustriområde, får om detta förslag genomförs konkurrera med Piteåområdet under sämre ekonomiska förutsättningar och över huvud taget på mycket hårdare villkor. Det kan väl inte vara den socialdemokratiska regeringens avsikt att flytta arbetslöshet och nedläggningar till Västerbotten. Den samlade arbetarrörelsen har under valrörelsen och nu vid första maj-firandet krävt frihet och rättvisa och ställt krav på arbete åt alla. Men detta förslag innebär att konkurrens på lika villkor mellan företagen i Västerbotten och Norrbotten ej blir möjlig och att inlandskommunerna i Västerbotten sätts på undantag. En fråga som folket i Sorsele säkert ställer sig är denna: Hur skall vi kunna konkurrera med kommunerna på andra sidan Norrbottensgränsen när det gäller etablering av företag? Eller vad säger man i Bureå om tröskeeffekten när det gäller Piteåregionen?

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Folkpartiet har därför i motion 1982/83:120 föreslagit att den nu gällande nedsättningen i de fyra kommunerna med 10 procentenheter ytterligare byggs på med 10 % för näringslivet i de kommuner som huvudsakligen är inlandskommuner. Vi anser inte att någon nedsättning i kustkommunerna bör tillkomma i detta läge.

Det utomordentligt svåra arbetsmarknadsläge som råder i Svappavaara måste emellertid föranleda speciella åtgärder. Ett radioprogram i höstas, som jag av en händelse kom att lyssna på, rörde mig särskilt mycket. Där rapporterades att det var skolbarnen som tagit initiativ till studiecirklar och debatt, över alla åldersgränser, för att diskutera det förändrade livsmönster som nu stod för dörren, för att förhindra apati och håglöshet, för att ingjuta framtidstro. Den avgiftsbefrielse som nu föreslås i propositionen för nytillkommande verksamhet i Svappavaara anser folkpartiet vara otillräcklig. Vår inriktning är att de som drabbas mest skall få ett solidariskt stöd från samhällets sida. Avsikten är att vi på detta sätt skall kunna initiera och uppmuntra till nyföretagande.

Herr talman! Vi föreslår därför att befrielsen från arbetsgivaravgifter skall gälla för all icke offentlig verksamhet, både existerande och nytillkommande, i Svappavaara. Det behövs en frizon för svappavaaraborna!

Situationen i Norrbotten är oföränderligt svår trots löften under valrörelsen om nya grepp. Jag, och många med mig, ställer frågan: Var finns dessa nya grepp? Alla patentröslningar som föreföll så enkla och mest berodde på den förra regeringens ovilja – nu har ni socialdemokrater instrumenten i er hand! Den förebådande kraftsamlingen känns emellertid blek. De arbetslösa människorna drabbas fortfarande hårt, trots socialdemokratisk regim.

Regionalpolitiska insatser är nödvändiga för människornas överlevnad. Från folkpartiets sida vill vi ställa upp på insatser av skilda slag för att vi skall kunna få det differentierade näringsliv som är en förutsättning för att människor skall kunna leva och arbeta i vårt nordligaste län.

Men det behövs både kort- och långsiktiga åtgärder. På kort sikt vill vi nu ge länsstyrelsen möjlighet att arbeta vidare för olika glesbygdinsatser. Därför föreslår vi 25 milj. kr. utöver den ram som regeringen föreslagit. Vi vill arbeta vidare på den decentralisering som mittenregeringen initierade. Utbildningens och högskolans insatser bör ses som en långsiktig satsning för näringslivet och ytterst för sysselsättningen i Norrbotten.

Det saknas i den socialdemokratiska propositionen en mer långsiktig framtidssatsning på Norrbotten. Många har i dag från denna talarstol frågat: Var finns den långsiktiga strategin för att föra Norrbotten ur krisen? Jag frågar mig också: Var finns t. ex. frågor om samarbete över gränserna? Jag saknar ett radikalt synsätt på det tvärnordiska samarbetet, dess utveckling och konsekvenser. De som följt den socialdemokratiska löftespolitiken under valrörelsen och som nu i propositionen ser vad som föll ut upplever en stark besvikelse. Vad är det som är nytt? Vi väntade oss stordåd för Norrland och Norrbotten.

Den borgerliga regeringen fick uppbära kritik för brist på engagemang för Norrbotten. Av propositionen framgår klart att under de fem åren fram

t. o. m. 1980 satsades 15 miljarder i statligt stöd till Norrbotten. Inget annat län har fått mer än de 50 000 kr. per invånare som Norrbotten fick – riksgenomsnittet låg på 25 000 kr.

I övrigt vill folkpartiet än en gång slå fast att de orörda älvarna skall skyddas. Vi vill ha förbud för kraftverksexploatörer men frihet för miljövänner i deras kamp för de oersättliga naturvärden som de orörda älvarna utgör. Jag blev förvånad över centerns uttalande tidigare i dag om utbyggnad av Kalixälven. Vi säger nej till den utbyggnaden, trots det svåra sysselsättningsläget. Inget sysselsättningskäl kan eller får anföras för ett sådant ingrepp i naturen.

Till sist, herr talman, vill jag yrkar bifall till arbetsmarknadsutskottets hemställan i betänkandet med undantag för de delar där folkpartiet i utskottet reserverat sig. När det gäller dem yrkar jag bifall till reservationerna.

Anf. 140 SÖREN HÄGGROTH (s):

Herr talman! Även om timmen är sen och mycket har sagts om Norrbottens län hoppas jag att kammarens ledamöter har förståelse för att ytterligare inlägg kommer att göras av bl. a. några av oss som har fått vara med om att arbeta fram den utvecklingsplan som ligger till grund för regeringens proposition.

Det finns mycket att reflektera över efter en sådan här lång debatt, men jag skall inledningsvis begränsa mig till några saker. Jag går då tillbaka till 1976. Jag minns hur de borgerliga ledamöterna i talarstol efter talarstol i vårt län sade ungefär så här: Låt oss få regera Sverige, så kommer det att bli ett bättre Norrbotten.

Men ett obestridligt faktum är att för Norrbotten avslutades en positiv utveckling under tiden efter 1976. Vi kan konstatera att utvecklingen i vårt län återigen vändes i negativ riktning. I dag rasar dessa borgerliga partier över regeringens otillräckliga insatser, utan att ta hänsyn till att regeringen har suttit vid makten under bara drygt sex månader. Det är fantastiskt! Nu är mittenpartierna beredda att ösa miljarder över vårt län. Jag är ganska övertygad om att hade norrbottningarna haft möjligheter att följa den här debatten, då hade deras konstaterande blivit att detta är ett indignationsnummer av sällan skådat slag.

Jag skall i mitt anförande inte ägna mig åt detaljerna i betänkandena från de olika utskottet. Jag skall mer ägna mig åt frågan om Norrbottensproblemet i stort och om länets framtida förutsättningar utifrån den proposition som regeringen har lagt fram. Därför vill jag börja med att yrka bifall till utskottets förslag i alla delar.

Jag vill dessutom i min inledning säga att den proposition om Norrbotten som regeringen lagt fram och som nu kompletterats med utskottens betänkanden är en stor insats för vårt län som skapar nya förutsättningar för en positiv framtid. Jag vill kraftfullt understryka att detta är något som vi känner en stor tillfredsställelse över.

Vi är helt på det klara med att de instrument som detta förslag skapar

Tisdagen den
10 maj 1983.

Utveckling i Norrbotten

måste användas offensivt av länets invånare själva. Det är vi själva som måste göra det stora jobbet – bara då finns det en ny framtid. Tyvärr har denna debatt återigen återspeglat gnällighet och uppgivenhet, främst från de borgerliga ledamöterna.

Norrbottningarna är inte egoistiskt funtade. Vi vet att de tider är förbi då vi i vårt län ensamma kunde tala om stora sysselsättningsvårigheter, eftersom de i dag finns på många håll i landet, och vi vet vad arbetslöshet vill säga.

Därför känns det nu när regionalpolitiken diskuteras extra angeläget att få säga att det för alla krislänen framtid i slutändan är fråga om hur det går för Sverige i dess helhet. Det är bara ett starkt Sverige som kan klara att föra en aktiv regionalpolitik och utjämna regionala skillnader.

Men det krävs också en politisk ledning i landet som har solidariteten som en ledstjärna i sitt arbete, annars blir krisbygdens människor utlämnade.

Det kan vi konstatera efter att ha genomlevt sex borgerliga år. Det har varit förlorade år, inte minst för skogslänet.

Efter drygt sex månader i regeringsställning har socialdemokratin anledning att få gehör för sin politik ifrån befolkningen i Norrbotten.

När man blickar framåt är moderaternas kalla och cyniska inställning till regionalpolitiken och hjälpinsatserna det mest oroande. Denna cynism kommer i dagern i deras motion i samband med propositionen om Norrbotten.

I denna säger moderaterna att krisen i Norrbotten beror på för höga löner och på att marknadsekonomin inte fått fungera fritt.

Herr talman! Det här kan ju inte gälla enbart Norrbotten, utan måste enligt moderaterna gälla alla krislän, alla krisbranscher. Innebörden i detta resonemang är att de som bor i Norrbotten, Värmland, Blekinge eller varhelst krisen slagit till skall acceptera sämre levnadsvillkor än människor i andra delar av Sverige. Det är så högern vill lösa krisen i bygder som har det svårt.

Därför skulle det bli 380 miljoner mindre för övertalig personal i LKAB, om moderaterna fick bestämma.

Därför skulle det bli mindre arbetsmarknadspolitiska insatser till vårt län.

Om moderaterna fick bestämma skulle det också anslås 100 miljoner mindre för att sänka LKAB:s kostnader för malmbanan.

Med moderaterna i ledningen skulle det inte bli någon arbetsmiljölinje vid högskolan i Luleå.

Staten skulle inte anslå pengar för att bygga en ny flygplats i Kiruna, om högern fick regera.

Detta är bara några axplock ur den moderata motionen.

Rolf Clarkson sade att flygplatsen i Kiruna bara är en bagatell. Vi i Kiruna menar att den är helt avgörande för att vi skall kunna få fungerande kommunikationer.

Människor som behöver en aktiv regionalpolitik byggd på solidaritet var de än bor i Sverige tjänar på att analysera vad som döljer sig bakom Ulf

Adelsohns käck formuleringar, inte minst när han talar om frihet för människorna.

Låg mig härefter gå över till att tala om Norrbotten. Jag vill börja med ett citat från 1956: "Det var någon under middagen i går, jag tror att det var en jordbrukare, som sade, att vi norrbottningar behöver hjälp till självhjälp och han vädjade till det närvarande statsrådet. Jag tycker att vi skulle sluta upp med det talesättet. Det finns stora naturrikedomar, och att de är hela det svenska samhällets egendom skall vi vara klara över. Det brukar talas om att fjällkorna har fet mjölk. Jag skulle vilja säga på det här sättet: Staten och samhället skall ha sitt, men de skall inte ta grädden ända ner på blåmjölken utan lämna kvar ett litet tunt gräddlager, och låta norrbottningarna använda det för egna investeringar, då behövde inte norrbottningen av det övriga landet tigga om hjälp till självhjälp. Om bara vi här uppe i Norrbotten finge behålla en liten del av vad fraktavtalet ger Statens järnvägar i merinkomster, så behövde vi inte be om hjälp och skulle ändå ge vår tribut till landet och till folket."

Det här citatet om Norrbotten och förutsättningarna för länet kunde ha sin aktualitet närhelst vi under de olika decennierna har diskuterat "Norrbottensproblemet". Citatet är hämtat från en stor näringspolitisk konferens i Luleå, våren 1956. På ett enkelt sätt samlar den dåvarande ordföranden i Svenska gruvindustriarbetareförbundet, Wilhelm Isaksson, den historiska och klassiska kärnan om Norrbottens utsatta läge. Konferensen, som gick under temat "I morgondagens Norrbotten", slog fast att den dagen det går dåligt för malmen eller skogen är Norrbotten illa ute. Sedan dess har utredare och experter hemsökt länet. Regionalpolitiska utredningar har lagts på hög. Slutdokumenten har med samma eftertryck slagit fast: Norrbotten har ett ensidigt näringsliv och behöver bredda det för att klara framtiden. Det enda som förändrats under decenniernas gång är vokabulären. Numera talas om strukturer och behov av differentiering. Men faktum har kvarstått: Norrbotten har överlevt tack vare sina naturresurser, men ändå alltid befunnit sig vid krisens rand. De rikedomar som historien alltid talat om har däremot aldrig använts till den utveckling som alla anmält behov av för att länet skall överleva på sikt.

Nu vid början av 1980-talet kan vi konstatera att detta fortfarande är kärnan till det som kallas för "Krisen i Norrbotten" – bristen på tidig handling, bristen på eget kapital för nyinvesteringar. Men dessutom kan vi konstatera att t. ex. LKAB motverkat satsningar på nya industrier, vilka skulle ha konkurrerat om arbetskraften, som var en bristvara i malmfälten under 1950- och 1960-talen.

En annan viktig faktor, om vi koncentrerar oss till malmfälten av i dag, är att ingen trodde på eller planerade med tanke på gruvjätten LKAB:s "tidiga" problem. Den som i början av 1970-talet skulle ha påstått att LKAB skulle leverera 11 miljoner ton malm 1983 skulle ha betraktats som mindre klok. LKAB var symbolen för orubblighet, symbolen för trygghet i malmfälten. I dag, sju år efter gruvkrisens begynnelse, är gruvföretagets svaga ställning symbolen för en hotad framtid för människor och bygder.

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Det är inte enbart fråga om ekonomisk kris. Stora förändringar inom tekniken, användande av nya material och nya järnmalmsproducenter ryckte undan marknader för LKAB. Så även när konjunkturerna vänder och efterfrågan ökar, kvarstår faktum: Norrbotten och malmfälten blir sig aldrig lika igen. Det är här, bortom den klassiska bilden av Norrbotten, som den nya historien skall skrivas – en historia som handlar om hur Norrbotten blev en del av Sverige, med dess problem och förutsättningar. Historien om Norrbotten är ingen belastning för dess invånare, utan en belastning för det svenska samhällssystemet i sin helhet. Men framför allt är det en förklaring till att det nu "behövs hjälp till självhjälp" – "grädden togs ända ner till blåmjölken".

Detta är utgångspunkten när vi nu med raska kliv stegar in i 1980- och 1990-talen och det mer än någonsin krävs långsiktighet och hållbara fundament för en utveckling av Norrbotten. Utan dessa fundament kommer Norrbotten att gå in i hopplöshetens decennium.

För det första: Det behövs en bred politisk uppslutning kring huvudlinjerna för att klara framtiden i länet. Denna huvudlinje får inte äventyras av politiska förändringar i parlamentet. Detta gäller även som förutsättning för att lyckas med regionalpolitiken i dess helhet för Sverige. Det bör ligga i socialdemokratin och centerpartiets ideologiska intresse att ta ansvar för en sådan huvudlinje. En god grund för denna linje ligger i arbetarrörelsens utvecklingsplan för Norrbotten. Den tar fasta på att sanera och omstrukturera basindustrin till vad marknaden medger. I utvecklingsplanen läggs grunden för att utjämna produktionsvillkoren mellan Norrbotten och övriga Sverige. Detta skulle främst ske genom sänkta arbetsgivaravgifter och ett framtida nytt transportstödssystem. I planen stärks förutsättningarna för att bredda näringslivet i Norrbotten. Det ligger i linje med det arbete som också bedrevs av Fälldinregeringarna.

För det andra: När produktionsvillkoren mellan Norrbotten och övriga landet är mer jämställda, behövs en uppslutning från det privata näringslivet. Alternativet till detta är att privata näringslivet måste acceptera ett större mått av statliga regleringar än vad som annars är nödvändigt. Om hela ansvaret för en utveckling av det norrbottniska näringslivet läggs på statsmakterna, är följden dels att stora ekonomiska resurser ställs på sidan om, dels att staten måste åta sig att mycket aktivt styra företagsetableringar i landet.

Ingen regionalpolitik, som saknar kraftiga statliga regleringar och styrmedel, kan åstadkomma regional balans i Sverige utan näringslivets medverkan. Detta faktum borde utgöra grunden för en samverkan mellan politikernas mål, regional utjämning, och näringslivets krav på bibehållande av vårt blandekonomiska system. Jag menar inte att Norrbotten skall särbehandlas av näringslivet, utan att Norrbotten inte skall ställas offside i utvecklingsstrategin. Dessa två fundament anser jag måste ligga till grund för en positiv utveckling av Norrbotten.

I dessa betingelser ligger också det som kan samlas under statens och näringslivets ansvar för Norrbotten. Norrbotten måste byggas upp nerifrån

av människorna själva. De ständigt återkommande statliga anslagen av beredskapskaraktär till Norrbotten löser inte de grundläggande problemen. I stället har de skapat en passiv mentalitet bland länets invånare. De ständiga Norrbottenspaketen har aldrig i en avgörande bemärkelse skapat nya förutsättningar för norrbottningarna att bygga ett mångskiftande näringsliv. Därför är det en avgörande skillnad som inträtt i synen på Norrbottens framtid i arbetarrörelsens utvecklingsplan, en plan som till stora delar byggts upp av länets invånare själva. Det är olikheterna i produktionsvillkoren med övriga Sverige som är Norrbottensproblemet i dag och som hotar att ställa Norrbotten på sidan om i de nya utvecklingsmöjligheterna som finns i landet.

Herr talman! Låt mig slutligen beröra framtiden och utvecklingen i vårt län.

Den Smålandsanda som på många håll i övriga landet efterlyses i Norrbotten skapas inte över en natt. Om man inte har klart för sig vilka förutsättningar som gäller för att bredda näringslivet och skapa fler småföretag i Norrbotten, kan dessa efterlysningar i stället formeras till Smålandskomplex för norrbottningen.

Vad det handlar om är att utifrån de historiska belastningar som ett ensidigt näringsliv skapat bygga en Norrbottensanda. När statsmakterna gjort sitt och gett norrbottningarna rättvisa utvecklingsvillkor gäller det för norrbottningarna själva att bygga upp denna nya självkänsla som till slut avgör om 1980- och 1990-talen skall leda till en mer stabil tillvaro eller bli decennier av resignation och hopplöshet.

Herr talman! Det finns inga skäl att betvivla att norrbottningarna valt den positiva utmaningen inför kommande år och dessutom har kraft att genomföra de nödvändiga förändringarna. Vi antar denna utmaning med öppna ögon. Vi vet vilka villkor som kommer att gälla när stora delar av landet behöver hjälp till självhjälp. Ur den djupa kris som gastkramat länet under senare delen av 1970-talet och början av 1980-talet växer trots allt en ny insikt. Den grundas på två faktorer. Det ena är kravet på statliga åtgärder för rättvisa utvecklingsvillkor. Det andra är den växande insikten att utvecklingsarbetet och nyföretagandet skall genomföras av länet självt.

I länet har en gemensam marknadsundersöknings- och marknadsföringsorganisation mellan kommunerna byggts upp. Även om verksamheten har mött problem i inledningen är den ett steg i rätt riktning. I ett flertal kommuner utbildas människor till egna företagare. Utbildningen är ett avgörande steg för att bryta med negativa uppfattningar till företagande och småindustrier.

Under två år har över 1 000 företag startats. Malmfältskommunerna ligger väl framme inom den expanderande dataindustrin. Databehandlingen är ett lysande exempel på en bra och aktiv lokaliseringspolitik. Branschen ger många jobb. Tekniken ger spridningseffekter. Branschen är inte beroende av långa transporter.

Inom energiområdet utvinns nya kunskaper om användande av alternativa energikällor. En strukturering och en mer effektivt fungerande turistnäring

kan skapa nya arbeten. I länet satsas stora resurser för att utvinna nya malmer och metaller. På det här området finns många nya arbeten i framtiden. Tekniska högskolan i Luleå har äntligen börjat inta sin ursprungliga roll, att vara en motor i utvecklingen av näringslivet i Norrbotten.

Samarbetet mellan Norge, Finland och Sverige på Nordkalotten har intensifierats. På Nordkalotten bor ca 1 miljon människor. Men av all den handel som förekommer inom området är mindre än 1 % av varorna producerade inom Nordkalotten.

Ett tänkande i öst-västlig riktning, som alternativ till den traditionella nord-sydliga riktningen, av handel och produktion kan innebära att Nordkalotten blir en hemmamarknad för företagen. Inom kort öppnas den s. k. Norgevägen. På kort avstånd från Kiruna finns en isfri hamn året runt. Den har ett strategiskt läge mot exportmarknaden inom EG-området.

Jag vill också erinra om betydelsen av gemensam forskning på Nordkalotten och betydelsen av att skapa gemensamma taxor vad gäller gods- och persontransporter. Inom Nordkalotten har Nordiska rådet många arbetsuppgifter, som också skulle gagna hela Norden.

Till sist, herr talman! Det vore utomordentligt fel att sammanfatta framtidens förutsättningar i Norrbotten som nattsvarta. Tvärtom! Länet står inför en stor omställningsperiod. Denna omställning är också en nationell utmaning. Säkert blir det också stora prövningar på den nationella sammanhållningen, nu när norrbottningen kräver en del tillbaka, för att trygga rättvisa utvecklingsvillkor. Men var och en skall vara klar över, att vad det är fråga om är att få del av vad det svenska folkhushållet inte tillät stanna i länet, resurser som skulle användas i just dessa tider. Men mycket av dessa resurser finns inte tillgängliga i dag. Resurserna i landet och i länet är begränsade. Därför måste nya vägar sökas både på kort och på lång sikt.

En utbyggnad av Kalix älv skapar många nya arbetstillfällen. Men om en utbyggnad skall komma till stånd skall det ske under två villkor. Det ena är att en älvutbyggnad skall motiveras utifrån energipolitiska grunder för landet i dess helhet. Det andra är att de vinster som vattenkraftsproduktionen ger från en utbyggnad skall stanna i Norrbotten – och utgöra resurser för att utveckla vårt näringsliv. En älvutbyggnad är med dessa förutsättningar åter en möjlighet för norrbottningen att skapa nya resurser.

Alternativet för statsmakterna är att ställa norrbottningen i kanslihusets kö för hjälpbehövande i all tid. Det var det Wilhelm Isaksson menade med att man "inte skall ta grädden ända ner till blåmjölken, utan att ett tunt gräddlager skall sparas, och låta norrbottningarna använda det för egna investeringar". Det var 1956. Nu är det 1983, och Wilhelm Isakssons resonemang är historia. Det är en historia som dock inte kommer att upprepas, när nya rikedomar ur naturen skall tas om hand i Norrbotten. Aldrig mer ner till blåmjölkens djup, är framtidens motto.

Vi tror på Norrbotten – vi skall gemensamt resa det ur svårigheterna. I detta jobb finns inte plats för dödgrävare och pessimister. Det är just denna viljeyttring från oss i länet, från detta parlament och från regeringen, som till

slut ändå är den främsta garanten för att vi skall få en positiv utveckling i vårt län.

Slutligen vill jag också yrka bifall till utskottens förslag.

Anf. 141 MARIE-ANN JOHANSSON (vpk):

Herr talman! Jag kommer i mitt anförande att beröra ett litet avsnitt i regeringens proposition som handlar om administrativ tjänsteproduktion. I avsnittet redovisar regeringen att man planerar en utbyggnad av den s. k. SIGA-verksamheten i Norrbotten. SIGA står för Servicecentralen i Gällivare.

SIGA bildades 1979, främst i avsikt att ge sömmerskorna vid det nedlagda Brasons arbete. SIGA finns numera i Gällivare och Kiruna och sysselsätter ca 100 anställda. Man sysslar med dataregistrering, ordbehandling, mikrofilmning och tryckning. Det övervägande antalet anställda sysslar med dataregistrering.

SIGA är en servicebyrå och tar emot beställningar framför allt från offentliga kunder, och då särskilt från den statliga förvaltningen. SIGA har en marknadsavdelning och utför också vissa snabba arbeten i Stockholm.

Sammanfattningsvis är alltså SIGA ett serviceföretag, förlagt i Norrbotten, som utför visst avgränsat rutinemässigt kontorsarbete åt kunder, framför allt offentliga sådana och framför allt från Stockholm.

Enligt propositionen kommer nu alltså regeringen att uppdra åt stiftelsen Administrativ produktion i malmfälten att utarbeta en plan för en utbyggd och breddad verksamhet.

Man räknar med att, som man uttrycker det, flytta arbetsuppgifter motsvarande 250–300 årsanställda, under en period om två tre år.

Från vpk har vi varit kritiska till den verksamhet som bedrivs i SIGA-projektet. Det är därför som jag har tagit till orda i denna debatt.

Vi är inte kritiska till att det skapas fler arbetstillfällen i Norrbotten. Vi är inte heller kritiska till att det flyttas administrativa arbetsuppgifter från Stockholm till Norrbotten. Vad vi har kritiserat är arten av dessa arbetsuppgifter.

Av alla de yrken som följt i datoriseringens kölvatten är det enbart rutinarbetena som flyttats till Norrbotten. Det är dessutom arbeten som också de snart hotar att försvinna. Som jag tidigare sade sysslar merparten av de anställda i dag med dataregistrering – ett led i datainmatningen som mer och mer försvinner i och med att material direkt förs in i datorn, exempelvis via tal eller via terminal direkt vid källan.

Den fortsatta datoriseringen kan alltså innebära problem för SIGA-verksamheten – åtminstone som den ser ut nu. Lösningen på Norrbottens problem är inte heller att flytta upp arbetsuppgifter från Stockholm – arbetsuppgifter som inom en ganska kort tid kommer att försvinna helt genom rationaliseringar.

Vi kritiserar från vpk en arbetsorganisation som innebär en hög grad av arbetsdelning. SIGA-verksamheten bygger på en sådan arbetsorganisation. Det är i stället, anser vi, viktigt att datoriseringen av arbetslivet också innebär

en breddning av arbetsinnehållet. Det är fullt möjligt, det är fråga om vilken väg man väljer. Det är också möjligt att utlokalisera verksamheter med den arbetsorganisation vi föredrar, men utlokaliseringen måste då innefatta hela verksamheter och inte enbart vissa rutinarbeten.

Samma kritik som vpk har riktat emot SIGA har också förts fram från flera fackliga organisationer. TCO har exempelvis i sitt handlingsprogram för datafrågor uttalat följande uppfattning:

”Datatekniken kan kombineras med telekommunikationsteknik. TCO anser att dessa möjligheter bör tas tillvara i regionalpolitiken och där användas för att decentralisera olika verksamheter. Decentralisering bör avse sammanhållna verksamheter, inte enbart enskilda funktioner av en verksamhet.”

Från vpk har vi ändå godtagit de förslag som lagts fram i denna fråga i Norrbottenspropositionen. Vi gör det med viss tveksamhet, men vi ser det som nödvändigt att också arbeten av administrativ karaktär ingår i det spektrum av åtgärder som behövs för att skapa fler arbetstillfällen i Norrbotten. Vad som behövs är bl. a. en blandning av olika typer av arbeten.

Vi utgår ifrån att den breddning av verksamheten som nämns i propositionen innebär att ett betydligt bredare fält av arbetsuppgifter än vad som hittills varit fallet flyttas till Norrbotten. Det måste finnas möjligheter att utvecklas i arbetet även i Norrbotten. Vi utgår också från att det blir fråga om varaktiga jobb, som inte snabbt datoriseras bort. Under dessa nämnda förutsättningar kan SIGA-verksamheten bli ett positivt tillskott till näringslivet i Norrbotten.

Herr talman! Jag har på denna punkt inget särskilt yrkande, men instämmer i yrkandet om bifall till vpk-reservationen.

Anf. 142 BRUNO POROMAA (s):

Herr talman! Jag kommer inte direkt i mitt anförande i denna sena nattimme att beröra några av de reservationer som framförts i betänkandena i anslutning till Norrbottenspropositionen. Däremot känner jag mig manad att något beröra de av regeringen föreslagna åtgärderna i denna speciella och unika proposition för en landsdel. Jag vill också säga något om de problem som min hemkommun Kiruna brottas med och som beror på de svårigheter som en av länets basindustrier, gruvindustrin, i dag har.

Den proposition som regeringen framlagt spänner över en treårsperiod, och förslaget beräknas kosta ca 4 miljarder kronor. Vid en närmare granskning av propositionens innehåll och dess ekonomiska konsekvenser för länets olika delar kan man klart konstatera att propositionen i stor omfattning består av insatser riktade till malmfälten och då i synnerhet Kiruna, bl. a. genom det omfattande stöd som kommer LKAB till del och som tar en stor del av propositionens ekonomiska innehåll i anspråk – detta då i form av stöd till företaget, bl. a. genom bidrag för nedskrivning av anläggningar och varulager, fraktbidrag och medel till en förlängd uppsägningstid för uppsagd personal. Medel föreslås också anslås till ett särskilt

AMS-kontor vid LKAB för särskilda projekt, beredskapsarbeten m. m. i syfte att skapa sysselsättning för arbetslösa.

Vid alla de tillfällen som jag ute i länet har haft möjlighet att redovisa innehålllet i Norrbottenspropositionen har jag mötts av stor förståelse för dessa insatser med tanke på alla de behov som föreligger i malmfälten och då speciellt inom Kiruna kommun, där bl. a. en hel ort, nämligen Svappavaara, kommer – om inget görs – att sysselsättningsmässigt helt utplånas.

Nedgången inom vår enda basnäring, gruvindustrin, har – alltsedan nedgången började i mitten av 1970-talet – medfört att antalet sysselsatta inom gruvindustrin i Kiruna kommun minskat i stort sett med närmare 2 000 anställda. Det är dels LKAB:s egna anställda, där minskningen är i storleksordningen 1 300, dels ca 600 entreprenadanställda. Vad värre är – antalet övertaliga överstiger 1 000. Ytterligare 670 anställda i Kiruna och 360 anställda i Svappavaara skall bort från LKAB. Förhandlingar har redan inletts om uppsägning av dessa människor, varvid företaget har för avsikt att så fort som möjligt få dessa människor utanför industrigrindarna.

För Kiruna kommun medför detta således att antalet sysselsatta vid LKAB inom de närmaste åren kommer att uppgå till ca 2 000. Det är en nedgång med drygt 3 000 arbetstillfällen sedan 1976. Dessutom kommer ytterligare en minskning att ske i fråga om främmande tjänster inom företaget. Flera hundra arbetstillfällen kommer också att försvinna från malmtrafiken på grund av rationaliseringar i syfte att nedbringa de höga fraktkostnader som företaget har att betala till SJ.

Detta förhållande har medfört och kommer att medföra tragedier för många enskilda människor, då inga alternativa arbetsuppgifter finns att uppbringa vare sig på orten eller inom länets gränser. Det är således en ytterst hotfylld bild som Kiruna kommun står inför, därest inget kan åstadkommas. Den positiva befolkningsutveckling som kommunen tidigare har upplevt har nu förbytts i en mycket bekymmersam minskning av antalet kommunmedborgare. Under de gångna sju åren har Kiruna kommun fått vidkännas en befolkningsminskning i storleksordningen 10 %. När det gäller antalet invånare har kommunen passerat 31 000, 30 000 och 29 000 samt 28 000 två gånger. Vissa kvartal under denna period har kommunen ensam svarat för länets halva befolkningsminskning. Den stora rörligheten på arbetsmarknaden till trots har antalet arbetslösa flerdubblats under den här tidsperioden, trots att omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder, såsom beredskapsarbeten och arbetsmarknadsutbildning, har vidtagits. Dessa insatser är i dag större än någonsin tidigare.

Många är de människor som LKAB under de goda åren på 1950- och 1960-talet rekryterade från Tornedalskommunerna, och de människorna trodde sig ha en trygg framtid i malmfälten. Dessa människor återvänder nu till sina tidigare hemorter, icke till ett nytt varaktigt arbete utan till en fortsatt arbetslöshet. Vi kan inte, herr talman, exportera våra arbetslösa till dessa sedan tidigare av arbetslöshet hårt sargade kommuner i Tornedalen, ty exporterar vi exempelvis 1 % av våra arbetslösa till vår närmaste grannkommun Pajala, återfinner man detta tal i form av en 4-procentig ökning av

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

deras arbetslöshet genom det lägre befolkningstal som denna kommun har.

Våra ungdomar har det svårast. Inget nämnvärt i fråga om varaktiga arbetstillfällen har kunnat erbjudas ungdomarna under en lång följd av år. Jag vågar påstå att våra ungdomar, icke enbart i malmfälten utan i hela länet, med en enkel biljett till Stockholmsregionen får svara för en stor del av den geografiska rörligheten på arbetsmarknaden. Än fler av våra ungdomar skulle återfinnas här i Stockholmsregionen om icke bostadssituationen i denna region verkade som en bromskloss mot ökad utflyttning.

Efter sig lämnar alla dessa människor tomma bostäder för vilka kommunen icke kan frånhända sig ansvaret. Kommunen har också för att motverka en alltför dramatisk ökning av antalet tomma bostäder vidtagit olika former av åtgärder. Ett stort antal hus har rivits och kommer att rivas. Ett stort antal nyproducerade hyreshus har helt utrymms och lagts i malpåse. Trots detta förväntas de ackumulerade hyresförlusterna i det kommunala bostadsbeståndet att vid utgången av 1985 ligga på ca 50 milj. kr.

Kommunen undersöker nu möjligheterna att utnyttja hyresfastigheterna för andra ändamål, men den kraftiga befolkningsminskningen har medfört att det egna behovet inom t. ex. skolans och barnomsorgens område minskar.

I motion 2269 har jag och Sören Häggroth föreslagit ett användande av regionalpolitiskt stöd för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter till bl. a. kontorslokaler. Detta kommer, enligt vårt förmenande, att underlätta det som industriministern aktualiserat om SIGA-verksamhetens utbyggnad, och jag har som motionär anledning att med stor tillfredsställelse notera utskottets välvilliga behandling av denna motion.

Låt mig avslutningsvis, herr talman, säga något om Svappavaara, vars problem överskuggar allt annat. Där har LKAB nu för avsikt att helt stoppa all verksamhet. Jag är ytterst oroad över de uttalanden som företagsledningen vid LKAB vid skilda tillfällen gjort om att lägga produktionsvolymen på en behaglig nivå. Menar man med en behaglig nivå ca 15 miljoner ton per år, så finns det definitivt icke i denna volym utrymme för att ta Svappavaara i drift inom överskådlig tid. Enligt mitt förmenande bör det därför utredas huruvida förutsättningar föreligger att i framtiden driva Svappavaaragruvan med en begränsad kapacitet, men med en väsentligt längre gående förädling, exempelvis järnsvampstillverkning. Därigenom skulle möjligheter skapas att bibehålla i det närmaste dagens sysselsättningsnivå. Detta skulle i kombination med alternativa sysselsättningar i framtiden också minska samhället Svappavaaras sårbarhet.

Herr talman! Jag har i mitt anförande försökt belysa den allvarliga situation vi i malmfälten och speciellt i Kiruna kommun befinner oss i. Enligt mitt förmenande är det av största vikt att beskriva problemen så som de i verkligheten är eller kommer att vara om inget görs. Om denna utveckling som vi i dag upplever tillåts fortgå, är risken stor att nödvändiga åtgärder uteblir. Regeringen har dock med Norrbottenspropositionen markerat att man inte har för avsikt att låta den negativa utvecklingen för länet och för malmfälten fortgå.

Herr talman! Tiden medger inte att jag belyser alla de möjligheter som trots allt finns inom vår region icke enbart att försvara den befintliga sysselsättningen, utan även att skapa nya sysselsättningstillfällen utifrån våra egna resurser.

Nr 144

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Anf. 143 EVERT HEDBERG (s):

Herr talman! Jag skall fatta mig mycket kort. Några av de motioner som har lämnats in var uttryck för den oro som finns på de orter som skulle beröras av åtgärder inom handelsstålsindustrin. Näringsutskottet har i sin skrivning gjort ett tillägg, som gör att man har gått motionärerna till mötes. Det finns ingen anledning för mig att ytterligare kommentera detta.

Däremot vill jag gärna ta upp en fråga som oroar och som har betydelse för hela landet. Bland de synpunkter från de anställda vid och ledningen för Halmstads järnverk som fördes fram vid uppvaktningen av näringsutskottet lämnades följande uppgifter om importen till Sverige av armeringsstål.

Denna import ökade under 1982 med 6,5 % till 29 %. Hela ökningen kan hänföras till Spanien, som nu svarar för 54 % av den totala importen. Vi är angelägna om att bevara och ytterligare underlätta en fri handel, men problemet med den spanska importen är av den arten att försäljningen på den svenska marknaden sker till betydligt lägre priser. Samtidigt skyddar man den spanska marknaden med tullar och avgifter, som uppgår till totalt 31,6 %. Detta innebär i realiteten att det är svårt att komma in på den spanska marknaden.

Den minskande marknaden och den ökande importen har tvingat de svenska verken att genomföra en prissänkning under februari 1983. Det gör att priset här i landet ligger 200 kr./ton under priserna i Norge, Danmark och Finland. Givetvis gör detta att läget är bekymmersamt för de svenska verken, och man är av den uppfattningen att något måste göras åt den ohämmade importen från Spanien.

Det sist sagda visar att även handelspolitiken griper in i den fråga som vi har diskuterat. Vi måste få en möjlighet för de svenska företagen i denna sektor att konkurrera på lika villkor, annars leder det till ökade svårigheter för hela näringen och hela landet.

Jag har velat framföra dessa synpunkter därför att de icke har kommit med i den tidigare debatten, och jag tycker att de hör hemma här.

Anf. 144 INGEMAR KONRADSSON (s):

Herr talman! Inte heller jag avser att utnyttja hela den anmälda taletiden. Men jag har känt det som angeläget att ändå beröra litet av det som här kommit fram i debatten under eftermiddagen, nämligen de delar av debatten som har berört rekonstruktionslånet till SSAB i Luleå, som har vållat en del oro på andra håll i landet än i Norrbotten. Farhågorna har i första hand gällt frågan, om lånet skall användas för investeringar i produktion som direkt konkurrerar ut tillverkningen vid andra järn- och stålverk.

Självfallet är det inte alls förvånande att representanter för mellansvenska stålverk och kommuner har uppvaktat näringsutskottet i den här frågan för

att informera sig om vilka effekter investeringarna i Luleå kan få för produktionen på deras egna företag och orter. Jag tycker att det är helt naturligt att så har skett och att därutöver regeringen har haft direktkontakter med företag och företrädare för branschen.

Inte heller jag skulle kunna ställa upp för statliga investeringar i en del av landet vilka sedan direkt slår ut moderna och rationella enheter på något annat håll. Det finns heller ingen anledning tro att rekonstruktionslånet kommer att användas på ett sådant sätt. Näringsutskottet förutsätter att den del av pengarna som skall användas för strukturella åtgärder kommer till användning först efter samråd med övrig stålindustri. Därutöver innebär det beslut vi kommer att fatta att regeringen får riksdagens uppdrag att, i samband med utformningen av villkoren för lånet, se till att negativa sysselsättningseffekter på övriga stålindustrier undviks och att investeringarna inte heller i övrigt förorsakar väsentliga problem för andra svenska produktionsenheter inom branschen. Sådana villkor är däremot inte med i moderaternas reservation, varför en röst på den reservationen kan leda till större konkurrens för den mellansvenska stålindustrin än vad en röst på utskottets förslag kan föranleda.

De planerade investeringarna vid järnverket i Luleå är trots allt relativt begränsade vad gäller strukturåtgärder och ger således inte utrymme för övergång till att bli vad vi menar med ett specialstålverk.

Visst finns det anledning att noggrant följa den fortsatta utvecklingen vad gäller strukturen för stålindustrin så att felinvesteringar undviks, men när det gäller den nu aktuella propositionen och de förtydliganden som görs i näringsutskottets betänkande finns det inte anledning att motsätta sig förslaget.

I detta anförande instämde Sture Ericson, Helge Hagberg, Gunnar Ström och Karin Flodström (alla s).

Anf. 145 ROLF RÄMGÅRD (c):

Herr talman! Jag vill beröra näringsutskottets betänkande 38 vad gäller flyttningen av rälsverket från Domnarvet till Luleå.

Karl Boo, Birgitta Hambraeus och jag själv har i motion 2258 gått emot den av föredragande statsrådet i propositionen föreslagna flyttningen från Domnarvet till Luleå. I propositionen pekas det på att denna flyttning är en konsekvens av den strukturplan som beslutades 1978, men hittills har inga konkreta åtgärder vidtagits för verkställande av en sådan flyttning. Från SSAB har man föreslagit att en flyttning av rälstillverkningen bör ske av strukturella skäl. Men en sådan överflyttning till Luleå av rälstillverkningen kommer också att få ekonomiska konsekvenser. SSAB kan inte självt verkställa en sådan överflyttning utan tillskott av ca 180 milj. kr. Samtidigt konstaterar företaget att det till en kostnad av endast 15 milj. kr. skulle kunna behålla rälstillverkningen under hela 1980-talet.

Jag frågar mig då: Är det vettigt att SSAB, i ett läge där företaget har fullt upp att göra med en refinansiering efter tidigare strukturella omvandlingar.

ytterligare skall ta på sig de utgifter som en flyttning av rälstillverkningen innebär. Företageekonomiskt är det nog ganska diskutabelt.

Men ett annat tungt och avgörande skäl mot att flytta en sådan här tillverkning är att det inte kan vara riktigt att flytta arbetslöshet från en region till en annan. Enligt en redovisning av de fackliga organisationerna i Domnarvet skulle en flyttning innebära att ca 150 anställda mister sitt arbete i Domnarvet för att man skulle skapa 60 nya arbetstillfällen i Luleå.

Med hänsyn till den tradition rälstillverkningen har i Domnarvet och den måttliga storlek som de investeringar som måste till där jämfört med vad fallet blir i Luleå finns det enligt vår uppfattning inte nu anledning för riksdagen att ställa sig bakom regeringens uttalande om en kommande flyttning av rälstillverkningen från Domnarvet till Luleå. Med den brist på sysselsättning som råder i Dalarna och den ökade arbetslösheten i länet är det på alla sätt fel av riksdagen att fatta sådana principbeslut som regeringen nu föreslår. Vi motsätter oss bestämt att en sådan flyttning sker.

Näringsutskottet är dock av den uppfattningen att rälstillverkningen bör flyttas till Luleå. Men utskottet säger samtidigt att man inte vill binda sig för tidpunkten för och finansieringen av flyttningen, vilket innebär att tillverkningen t. v. blir kvar i Domnarvet – så långt har man tillgodosett motionens syfte. Utskottet säger att regeringen får återkomma med den frågan.

Något märkligt är innehållet i reservationerna 13, 14 och 15, som i sak inte innehåller något annat än vad majoriteten har sagt, och därför skulle det inte behövas några reservationer.

Jag vill däremot hänvisa till det särskilda yttrandet av Tage Sundkvist och Per-Ola Eriksson, där man menar att det är angeläget att SSAB får ett långsiktigt avtal och samarbete med statens järnvägar (SJ) och Norske Statsbaner (NSB). Detta har f. ö. även SSAB begärt. På detta sätt skulle man kunna säkra rälsproduktionen i framtiden för SSAB.

Men att i detta läge – när man inte av ekonomiska skäl och sysselsättningsmässiga skäl kan motivera en flyttning av rälstillverkningen från Domnarvet till Luleå – göra ytterligare ett principuttalande i riksdagen om flyttningen av rälstillverkningen till Luleå, anser jag vara felaktigt.

Även socialdemokratiska ledamöter från Dalarna, med Yngve Nyquist i spetsen, har ifrågasatt en flyttning av rälstillverkningen från Domnarvet. Och i uttalande från den socialdemokratiska distriktskongressen i lördags fastslog ordföranden Börje Andersson: Vi kommer aldrig att frivilligt släppa ett enda jobb ifrån oss; det är därför socialdemokraterna i Dalarna säger nej till ett beslut om att flytta rälsverket från Domnarvet.

Från centerpartiets sida i Dalarna kan vi inte se några som helst skäl att flytta arbetslösheten från ett visst ställe till ett annat – det gynnar på sikt varken Norrbotten eller Dalarna. För att hjälpa Norrbotten måste andra åtgärder till, som vi bl. a. föreslagit i centerpartiets partimotion med Thorbjörn Fälldin som första man.

Herr talman! Jag yrkar bifall till motion 2258 av Karl Boo.

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Anf. 146 INGER HESTVIK (s):

Herr talman! De socialdemokratiska ledamöterna på dalabänken har med anledning av regeringens proposition om utveckling i Norrbotten lagt en motion som berör den framtida lokaliseringen av det rälsverk som i dag finns i Domnarvets järnverk i Borlänge.

Näringsutskottet har avstyrkt motionen. Utskottet har slagit fast att den strukturplan som fastlades av SSAB:s styrelse 1978 skall fullföljas beträffande tillverkningen av järnvägsräls. Denna tillverkning skall alltså flyttas till Luleå.

I SSAB:s strukturplan tog man också upp en parallell satsning för Domnarvets del, nämligen utbyggnaden av den andra etappen i det s. k. Band 82. Denna skulle åtminstone delvis säkerställa sysselsättningen för de anställda i rälsverket när det flyttades. Men denna satsning på Band 82 har nu lagts på is och kommer förmodligen aldrig att genomföras.

Arbetsmarknaden i Dalarnas industriorter ser i dag helt annorlunda ut än den gjorde 1978, då strukturplanen lades fast. De arbetslösa skara ökar tyvärr alltför snabbt.

Samhällsekonomi ser heller inte ut som den gjorde 1978. Vi måste vara ytterst medvetna om var vi placerar våra statliga pengar, för att de skall komma till den bästa nyttan.

Det är i detta sammanhang jag tycker att frågan om rälsverkets placering kommer in.

Jag är väl medveten om de stora problem som Norrbotten brottas med och delar helt utskottets åsikter om att vi måste stötta Norrbotten. Det tycker jag också att vi gör genom de förslag som tas upp i Norrbottenspropositionen och i utskottets förslag. Däremot är jag inte glad åt utskottets mening att vi skall stå fast vid strukturplanen beträffande att rälsverket i Domnarvet skall flyttas till Luleå. Och jag hoppas och tror att sista tåget inte har gått på den rälsen än.

SSAB har klart redovisat att man inte har ekonomiska möjligheter att göra denna flyttning utan statliga bidrag. Flyttningen kommer att kosta ca 220 milj. kr. En flyttning av rälsverket kommer, precis som Rolf Rämgård sade, att göra många människor i Borlänge arbetslösa, men den kommer att skapa arbete för, högt räknat, 75–100 människor i Luleå. Jag tycker som det tidigare har sagts i den här talarstolen – att flytta rälsverket det är att flytta arbetslösheten med hjälp av statliga pengar från en del av landet till en annan.

Rälsverket är dessutom i dag en lönsam del i den division inom SSAB som verket tillhör. Vi bör vara rädda om de lönsamma delarna i våra basindustrier och inte utsätta dem för större påfrestningar än nödvändigt, om de skall kunna fortsätta att vara lönsamma genom att kunna sälja sina produkter både inom och utom landet, till kunder som är nöjda.

Jag hoppas och tror att det beredningsarbete som pågår i regeringskansliet rörande åtgärder för att vända utvecklingen i Bergslagen kommer att stå för ett nytänkande – obundet av strukturplaner – så att Norrbotten kan få sina arbetstillfällen utan att därför andra hårt drabbade områden ytterligare skall

drabbas. Att lönsam industri skall flyttas är inte bra.

När nu regeringen, enligt utskottets förslag, får frågan om planering för rälsverkets framtid i sin hand, hoppas jag att man i det förslag som riksdagen en gång får på sitt bord har sett till att anläggningskapitalet i Domnarvets Jernverk utnyttjas maximalt och att avvägningen mellan de satsningar staten skall göra verkligen görs med stor omsorg och omtanke om människorna i hela landet.

Herr talman! Eftersom ärendet återkommer till riksdagen längre fram, har jag inget yrkande, men jag har ändå velat peka på de svagheter som ligger i förslaget i den del jag har berört.

Överläggningen var härmed avslutad.

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 24

Mom. 2 (riktlinjerna för utvecklingen i Norrbottens län)

Reservation 1 av Alf Wennerfors m. fl., som ställdes mot reservation 2 av Alexander Chrisopoulos, antogs till kontraposition.

Utskottets hemställan bifölls med 168 röster mot 138 för reservation 1 av Alf Wennerfors m. fl.

Mom. 3 och 4 (förutsättningarna för sysselsättningspolitiken i Norrbottens län m. m.)

Utskottets hemställan bifölls med 231 röster mot 75 för reservation 3 av Alf Wennerfors m. fl.

Mom. 5 (avvägningen mellan selektiva och generella medel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken)

Hemställan

Utskottets hemställan, som ställdes mot hemställan i reservation 4 av Alf Wennerfors m. fl., bifölls med acklamation.

Motivering

Utskottets motivering godkändes med 186 röster mot 65 för godkännande av den i reservation 5 av Arne Fransson m. fl. anförda motiveringen. 55 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 6 (åtgärder för att motverka befolkningsomflyttning i Norrbottens län)

Hemställan

Utskottets hemställan, som ställdes mot hemställan i reservation 6 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors, bifölls med acklamation.

Motivering

Utskottets motivering, som ställdes mot den i reservation 7 av Alf Wennerfors m. fl. anförda motiveringen, godkändes med acklamation.

Nr 144

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Mom. 7 (planeringsnivå för Norrbottens län)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 8 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors, bifölls med acklamation.

Mom. 8 (fördelningen av sysselsättningsåtgärderna inom Norrbottens län)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 9 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors, bifölls med acklamation.

Mom. 9 (prioritering av långsiktigt verkande industriframjande åtgärder i Norrbottens län)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 10 av Alf Wennerfors m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 10 (differentiering av näringslivet i Norrbottens län)

Efter ställda propositioner på bifall till
dels utskottets hemställan,
dels reservation 11 av Alf Wennerfors m. fl. samt
dels reservation 12 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors, bifölls utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 11 (plan för utveckling av Norrbottens län)

Utskottets hemställan bifölls med 291 röster mot 15 för reservation 13 av Alexander Chrisopoulos.

Mom. 12 (förlängd gruvdrift i Svappavaara)

Utskottets hemställan bifölls med 242 röster mot 63 för reservation 14 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors. 1 ledamot avstod från att rösta.

Mom. 14 (särskild arbetsförmedlingsverksamhet m. m. under länsarbetsnämnden i Norrbottens län)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 15 av Arne Fransson m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 15 (försöksverksamhet med flyttningsbidrag och inlösen av eignahem m. m.)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 16 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors, bifölls med acklamation.

Mom. 17 (projekteringsbidrag i Norrbottens län)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 17 av Elver Jonsson, bifölls med acklamation.

Mom. 18 (användning av omställningsbidraget inom LKAB)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 18 av Alf Wennerfors m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 20 och 21 (medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning och Yrkesinriktad rehabilitering)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 20 av Alf Wennerfors m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 22 (medelsanvisning till Medel för särskilda insatser för övertaliga inom Luossavaara-Kiirunavaara AB)

Efter ställda propositioner på bifall till

dels utskottets hemställan,

dels reservation 21 av Alf Wennerfors m. fl. och

dels reservation 23 av Alexander Chrisopoulos

bifölls utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 23 (nedsättning av socialavgifterna som medel i regionalpolitiken i Norrbotten)

Utskottets hemställan bifölls med 291 röster mot 15 för reservation 24 av Alexander Chrisopoulos.

Mom. 24 (utformning av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län)

I kontrapositionsvoteringen biträdde reservation 25 av Alf Wennerfors m. fl. med 83 röster mot 64 för reservation 26 av Arne Fransson m. fl. 159 ledamöter avstod från att rösta.

I huvudvoteringen bifölls utskottets hemställan med 152 röster mot 74 för reservation 25 av Alf Wennerfors m. fl. 79 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 25 (regioner som skall omfattas av nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län m. m.)

Efter ställda propositioner på bifall till

dels utskottets hemställan,

dels reservation 27 av Alf Wennerfors m. fl.,

dels reservation 28 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors

samt

dels reservation 29 av Elver Jonsson

bifölls utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 26 (särskild nedsättning av socialavgifterna i Svappavaara)

Efter ställda propositioner på bifall till

dels utskottets hemställan,

dels reservation 30 av Alf Wennerfors m. fl.,

dels reservation 31 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors,

dels reservation 32 av Elver Jonsson samt

dels reservation 33 av Alexander Chrisopoulos.

bifölls utskottets hemställan med acklamation.

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Mom. 27 (särskild nedsättning av socialavgifterna för småföretag)

Hem ställan

Utskottets hemställan bifölls med 256 röster mot 49 för bifall till hemställan i reservation 35 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors.

Motivering

Utskottets motivering, som ställdes mot den i reservation 34 av Alf Wennerfors m. fl. anförda motiveringen, godkändes med acklamation.

Mom. 30 (medelsanvisning till Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län)

Efter ställda propositioner på bifall till

dels utskottets hemställan,

dels reservation 36 av Alf Wennerfors m. fl.,

dels reservation 37 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors,

dels reservation 38 av Elver Jonsson samt

dels reservation 39 av Alexander Chrisopoulos

bifölls utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 31 (utvärdering av verksamheten vid Servicecentralen i Gällivare /SIGA/)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 40 av Alf Wennerfors m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 32 (regionalpolitiskt stöd för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 41 av Alf Wennerfors m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 33 (anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser i Norrbottens län)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 42 av Arne Fransson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors, bifölls med acklamation.

Mom. 34 (konkreta industriprojekt i Norrbottens län)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 43 av Alexander Chrisopoulos, bifölls med acklamation.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

Näringsutskottets betänkande 38

Mom. 1 (riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen)

I kontrapositionsvoteringen biträdde reservation 1 av Erik Hovhammar m. fl. med 77 röster mot 64 för reservation 2 av Tage Sundkvist m. fl. 164 ledamöter avstod från att rösta.

Utskottets hemställan, som i huvudvoteringen ställdes mot reservation 1 av Erik Hovhammar m. fl., bifölls genom votering med uppresning.

Mom. 2 (riktlinjer för förstärkt energiplanering och energihushållning)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 3 av Erik Hovhammar m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 3 (energibolag i Norrbotten)

Utskottets hemställan bifölls med 257 röster mot 49 för reservation 4 av Tage Sundkvist och Per-Ola Eriksson.

Mom. 5 (vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder inom LKAB)

Utskottets hemställan bifölls med 231 röster mot 74 för reservation 5 av Erik Hovhammar m. fl.

Mom. 6 (inköp av malm från forskningsgruvan i Loussavaara)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 6 av Erik Hovhammar m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 7 (Svappavaaragruvan)

Hemställan

Utskottets hemställan bifölls med 290 röster mot 15 för bifall till hemställan i reservation 8 av Jörn Svensson.

Motivering

Utskottets motivering, som ställdes mot den i reservation 7 av Tage Sundkvist och Per-Ola Eriksson anförda motiveringen, godkändes med acklamation.

Mom. 8 (satsningar inom LKAB:s verksamhetsområde)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 9 av Jörn Svensson, bifölls med acklamation.

Mom. 9 (lån till SSAB)

Utskottets hemställan bifölls med 229 röster mot 75 för reservation 10 av Erik Hovhammar m. fl.

Mom. 10 (metallurgiska centra inom SSAB)

Utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering, som ställdes mot utskottets hemställan med godkännande av den i reservation 11 av Erik Hovhammar m. fl. anförda motiveringen, bifölls med acklamation.

Nr 144

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Mom. 12 (satsningar inom SSAB:s verksamhetsområde)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 12 av Jörn Svensson, bifölls med acklamation.

Mom. 13 (flyttning av SSAB:s rälsverk)

Hemställan

I kontrapositionsvoteringen biträdades hemställan i motion 2258 av Karl Boo m. fl. med 25 röster mot 17 för bifall till hemställan i reservation 15 av Jörn Svensson. 258 ledamöter avstod från att rösta.

I huvudvoteringen bifölls utskottets hemställan med 264 röster mot 15 för bifall till hemställan i motion 2258 av Karl Boo m. fl. 24 ledamöter avstod från att rösta.

Motivering

Efter ställda propositioner på godkännande av
dels utskottets motivering,

dels den i reservation 13 av Erik Hovhammar m. fl. anförda motiveringen och

dels den i reservation 14 av Christer Eirefelt anförda motiveringen godkändes utskottets motivering med acklamation.

Mom. 14 (småföretag i Norrbotten)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 16 av Tage Sundkvist m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 15 (nya färdigvaruindustrier)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 17 av Jörn Svensson, bifölls med acklamation.

Mom. 16 (överföring av skog från domänverket)

Utskottets hemställan bifölls med 168 röster mot 138 för reservation 18 av Tage Sundkvist m. fl.

Mom. 17 (medverkan i flygplanstillverkning)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 19 av Tage Sundkvist och Per-Ola Eriksson, bifölls med acklamation.

Mom. 19 (försörjningen med järnsvamp m. m.)

Utskottets hemställan bifölls med 290 röster mot 15 för reservation 20 av Jörn Svensson. 1 ledamot avstod från att rösta.

Mom. 21 (tonträstillverkning)

Utskottets hemställan bifölls med 290 röster mot 15 för reservation 21 av Jörn Svensson. 1 ledamot avstod från att rösta.

Mom. 22 (Regioninvest i Norr AB)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 22 av Erik Hovhammar m. fl., bifölls med acklamation.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

Trafikutskottets betänkande 20

Punkt 2 (särskilda järnvägsinvesteringar m. m. i Norrbotten)

Utskottets hemställan bifölls med 172 röster mot 134 för reservation 1 av Rolf Clarkson m. fl.

Punkt 3

Mom. a (Bidrag till vissa transporter på malmbanan)

Utskottets hemställan bifölls med 232 röster mot 74 för reservation 2 av Rolf Clarkson m. fl.

Punkt 4 (Luftfart)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 3 av Rolf Clarkson m. fl., bifölls med acklamation.

Övriga punkter och moment

Utskottets hemställan bifölls.

Jordbruksutskottets betänkande 33

Mom. 5 (särskilda sysselsättningsfrämjande insatser)

Utskottets hemställan bifölls med 257 röster mot 48 för reservation 1 av Kerstin Andersson och Lennart Brunander.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

Civilutskottets betänkande 29

Punkt 1

Mom. 1 (Bidrag till inventering och besiktning m. m. av bostadshus i Norrbottens län)

Utskottets hemställan bifölls med 216 röster mot 90 för reservation 1 av Rolf Dahlberg m. fl.

Mom. 2 (statsbidrag till hyresrabatter vid ombyggnad)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 2 av Rolf Dahlberg m. fl., bifölls med acklamation.

Nr 144

Tisdagen den
10 maj 1983

Utveckling i Norrbotten

Nr 144

Tisdagen den
10 maj 1983

*Utveckling i Norr-
botten*

Mom. 3 (förlängning av lån för vissa byggnadstekniska åtgärder /reparationslån/)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 3 av Rolf Dahlberg m. fl., bifölls med acklamation.

Mom. 4 (villkoren för lån för vissa byggnadstekniska åtgärder /reparationslån/)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 4 av Kerstin Ekman, bifölls med acklamation.

Mom. 5 (bidrag till vissa energibesparande åtgärder)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 5 av Rolf Dahlberg m. fl., bifölls med acklamation.

Punkt 2

Utskottets hemställan bifölls.

Punkt 3 (utbyggnad av Kalix älv)

Utskottets hemställan, som ställdes mot reservation 6 av Kerstin Ekman, bifölls med acklamation.

16 § Kammaren beslöt att förhandlingarna skulle fortsättas vid morgondagens sammanträde.

17 § Kammaren åtskildes kl. 00.14.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert